

‘Goed gesprek gehad en elkaar de hand gegeven’

Verkennd onderzoek naar de resultaten van 25 Eigen Kracht-conferenties
als herstel nodig is

Drs. Catharina Mulder
Dr. Peter Gramberg

Colofon
Titel : *'Goed gesprek gehad en elkaar de hand gegeven'*
Verkennd onderzoek naar de resultaten van 25 Eigen Kracht-
conferenties als herstel nodig is
Auteurs : drs. Catharina Mulder en dr. Peter Gramberg
Uitgave : Antropol, Ermelo
catharinamulder@antropol.nl
Opdrachtgever: Stichting Eigen Kracht *Centrale*, Zwolle
Met dank aan : Mariël Floor en Jolanda Stellingwerff

©2014 Antropol

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze rapportage mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Antropol.

Inhoudsopgave

1	Opzet van het onderzoek.....	6
1.1	Inleiding.....	6
1.2	Doel	6
1.3	Onderzoeksvragen	7
1.4	Methode van onderzoek	7
1.4.1	Registratiebestand.....	7
1.4.2	Tevredenheidformulieren	7
1.4.3	Follow-up formulieren.....	8
1.4.4	Analyse.....	8
1.5	Verloop van het onderzoek.....	8
1.5.1	Inleiding.....	8
1.5.2	Registratie	8
1.5.3	Tevredenheid	9
1.5.4	Follow-up.....	10
2	Beschrijving van een EK-c voor groep, wijk of buurt.....	11
2.1	Inleiding.....	11
2.2	Voor de Eigen Kracht-conferentie.....	11
2.2.1	Beknopte situatieschets	11
2.2.2	Aanvraag en start	11
2.2.3	Vorbereiden	11
2.2.4	Betrokkenheid van professionals.....	11
2.3	Tijdens de Eigen Kracht-conferentie.....	11
3	Registratiegegevens	13
3.1	Inleiding.....	13
3.2	Provincie.....	13
3.3	Aanmelder	13
3.4	Vorbereidingstijd	14
3.5	Problematiek en vragen voor de conferentie	14
3.6	Aantal en soort aanwezigen	15
3.7	Tijdstip, duur en locatie	16
3.8	Resultaat van de bijeenkomst.....	16
4	Tevredenheid Eigen Kracht-conferenties als herstel nodig is.....	17
4.1	Tevredenheid professionals.....	17
4.1.1	Inleiding.....	17
4.1.2	Voor de Eigen Kracht-conferentie.....	17
4.1.3	Verwachting.....	17
4.1.4	Tijdens de EK-c.....	18
4.1.5	Waardering Eigen Kracht-conferentie	19
4.1.6	Het plan.....	19
4.1.7	Waardering Eigen Kracht-coördinator	19
4.1.8	Opmerkingen of suggesties.....	19
4.2	Tevredenheid volwassen deelnemers EK-c	20
4.2.1	Inleiding.....	20
4.2.2	Voor de Eigen Kracht-conferentie.....	20
4.2.3	Verwachting.....	20
4.2.4	Tijdens de Eigen Kracht-conferentie	21
4.2.5	Waardering Eigen Kracht-conferentie	22
4.2.6	Het plan.....	22

4.2.7	Waardering plan	23
4.2.8	Waardering Eigen Kracht-coördinator	23
4.2.9	Opmerkingen en suggesties	23
4.3	Tevredenheid jongeren/kinderen.....	23
4.3.1	Inleiding.....	23
4.3.2	Voor de conferentie	24
4.3.3	Tijdens de conferentie.....	24
4.3.4	Waardering Eigen Kracht-conferentie	25
4.3.5	Waardering plan	25
4.3.6	Waardering Eigen Kracht-coördinator	25
4.3.7	Opmerkingen of suggesties.....	25
4.4	Algemene bevindingen tevredenheid	25
4.4.1	Informatie	25
4.4.2	Tijdens de EK-c.....	26
4.4.3	Veilig voelen	26
4.4.4	Verwachting.....	27
4.4.5	Opzien tegen de EK-c	27
4.4.6	Voldoende deelnemers	28
4.4.7	Belangrijkste van EK-c's	28
4.4.8	Meeste indruk	28
4.4.9	Wat verraste de deelnemers?	29
4.4.10	Terugkijken op de situatie.....	29
4.4.11	Toekomst	29
4.4.12	Plan	29
4.4.13	Waardering tevredenheid	30
5	Follow-up Eigen Kracht-conferenties als herstel nodig is	31
5.1	Inleiding.....	31
5.2	Follow-up professionals	32
5.2.1	Terugblik op de EK-c.....	32
5.2.2	Hoe kijkt men terug op de tijd na de EK-c?	32
5.2.3	Waardering Eigen Kracht-conferentie	33
5.2.4	Het plan.....	33
5.2.5	Waardering van het plan.....	34
5.2.6	Toekomst	35
5.2.7	Opmerkingen.....	35
5.3	Follow-up volwassen deelnemers EK-c	36
5.3.1	Terugblik op de EK-c.....	36
5.3.2	Na de EK-c.....	37
5.3.3	Waardering Eigen Kracht-conferentie	37
5.3.4	Het plan.....	38
5.3.5	Waardering plan	39
5.3.6	Opmerkingen.....	41
5.4	Follow-up jongeren.....	42
5.4.1	Terugblik op de EK-c.....	42
5.4.2	Na de EK-c.....	42
5.4.3	Waardering EK-c.....	42
5.4.4	Het plan.....	43
5.4.5	Waardering plan	44
5.4.6	Opmerkingen.....	44
5.5	Algemene bevindingen follow-up.....	44
5.5.1	Terugblik op de EK-c.....	44
5.5.2	Belangrijkste van de EK-c.....	44

5.5.3	De tijd na de EK-c	44
5.5.4	Het plan.....	45
5.5.5	Verwachting.....	46
5.5.6	Toekomst	46
5.5.7	Waardering Eigen Kracht-conferentie	47
6	Slotbeschouwing	48
6.1	Beschouwing resultaten registratiegegevens	48
6.2	Beschouwing resultaten tevredenheidonderzoek	49
6.2.1	Voor de EK-c	49
6.2.2	Tijdens de EK-c.....	49
6.2.3	Verwachting.....	49
6.2.4	Beleving.....	49
6.2.5	Herstel van relatie.....	49
6.2.6	Het plan.....	50
6.2.7	Opkomst	50
6.2.8	Waardering van de EK-c.....	51
6.2.9	Terugblik en vooruitblik	51
6.3	Samenvatting.....	52
	Verwijzingen.....	53

1. Opzet van het onderzoek

1.1 Inleiding

Sinds 2000 worden er Herstelbijeenkomsten Echt Recht gehouden in Nederland. Sinds 2010 heten ze: Eigen Kracht-conferenties (EK-c's) *als herstel nodig is*. Bij de Nederlandse EK-c's als herstel nodig is wordt het Real Justice model benut dat gebaseerd is op de ervaring van het International Institute for Restorative Practices. Er wordt onder meer mee gewerkt in Australië, Nieuw Zeeland, de Verenigde Staten, Canada, Hongarije, Zweden, het Verenigd Koninkrijk en Ierland. De Herstelbijeenkomst Echt Recht is ook geïnspireerd door het model van 'Family Group Conferencing', evenals de in Nederland gebruikte vormen Eigen Kracht-conferentie. Een EK-c als herstel nodig is kan worden ingezet worden als een burger wordt benadeeld door een ander. De EK-c als herstel nodig is, is een besluitvormingsproces om in beslotenheid te werken aan herstel voor iedereen die geraakt is door de wandaad. Zowel daders, slachtoffers als hun respectievelijke netwerken werken hieraan mee.

Vanaf 2011 verzamelt de Eigen Kracht *Centrale* structureel gegevens van de EK-c's als herstel nodig is. In opdracht van de *Centrale* heeft Antropol daartoe tevredenheidformulieren en follow-up formulieren ontwikkeld.

De Eigen Kracht *Centrale* heeft om een verkennend onderzoek gevraagd naar de resultaten van EK-c's als herstel nodig is, omdat het vermoeden bestaat dat er sprake is van een andere dynamiek dan bij de EK-c's voor individuen en families.

Door dit onderzoek wil de Eigen Kracht *Centrale* meer inzicht krijgen in het verloop en de tevredenheid van EK-c's als herstel nodig is.

Er zijn 25 herstelconferenties onderzocht om trends en aandachtspunten op te sporen.

Het onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Antropol in Ermelo, met medewerking van Peter Gramberg, die de achtergrondgegevens onderzocht.

1.2 Doel

De probleemstelling is:

Wat zijn de kenmerken en resultaten van een Eigen Kracht-conferentie als herstel nodig is en wat is de meerwaarde volgens de deelnemers?

Het belangrijkste doel van deze verkennende studie is het inzoomen op resultaten en het proces van de EK-c's. Dat gebeurt door:

1. Het achterhalen van feitelijke gegevens van EK-c's als herstel nodig is, zoals de achtergrondproblematiek, de aanmeldende partij, het aantal deelnemers en het resultaat van de conferentie (is er een herstelplan met afspraken gekomen of niet?).
2. Het verkrijgen van inzicht in de tevredenheid van deelnemers aan de EK-c en de resultaten van de EK-c als herstel nodig is drie maanden na de bijeenkomst. Wat is de (meer)waarde van een EK-c als herstel nodig is en waar liggen aandachtspunten?
3. Daarnaast zijn follow-up formulieren ontwikkeld om drie maanden nadat een Eigen Kracht-conferentie is gehouden door middel van een telefonisch interview inzicht te krijgen in hoe de deelnemers op de EK-c terugkijken en in de uitvoering van de plannen. Ook hier werd gekeken naar: wat is de (meer)waarde van een EK-c als herstel nodig is en waar liggen aandachtspunten?

1.3 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen met betrekking tot de feitelijke registratie van achtergrondkenmerken:

- In welke provincie hebben de conferenties plaats gevonden?
- Wie is de anmeldende partij? Zijn dit professionele organisaties of niet?
- Hoe lang duurt het voordat een aanmelding tot een conferentie leidde?
- Hoeveel aanmeldingen hebben tot een conferentie geleid? Wat was de reden als er geen conferentie plaatsvond?
- Wat is de aanleiding (problematiek) geweest om een conferentie aan te melden? Welk probleem wil men ermee oplossen, wat is de vraag die als uitgangspunt wordt gebruikt?
- Hoeveel personen hebben aan de conferenties meegewerkt en vanuit welke hoedanigheid?
- Wat zijn de achtergrondkenmerken van de deelnemers (niet-professionals)?
- Hoe lang heeft de conferentie geduurd?
- Waar en wanneer zijn de conferenties gehouden?
- Wat is het resultaat van de conferentie? Is er een plan met afspraken gekomen?

De onderzoeksvragen met betrekking tot de tevredenheid:

- Hoe beleven de deelnemers de EK-c's?
- In hoeverre hebben de deelnemers zich kunnen uiten en mee kunnen werken aan een oplossing?
- Zijn de deelnemers voldoende geïnformeerd?
- Waarover zijn de deelnemers tevreden?
- Hoe waarderen de deelnemers de EK-c?
- Hoe waarderen de deelnemers het plan?

De onderzoeksvragen met betrekking tot de follow-up:

- Hoe kijken de deelnemers na drie maanden terug op de conferentie?
- Hoe kijken de deelnemers terug op de tijd na de conferentie?
- Heeft er herstel van relaties plaatsgevonden?
- Hoe is het na drie maanden met de uitvoering van de plannen gesteld?
- Hoe waarderen de deelnemers na drie maanden het plan?

1.4 Methode van onderzoek

1.4.1 Registratiebestand

Voor het registratieonderzoek is gebruik gemaakt van een door onderzoekers ontwikkelde digitale vragenlijst, die bij de Eigen Kracht *Centrale* in gebruik is ten behoeve van onderzoeksdoeleinden. De vragenlijst wordt zo spoedig mogelijk na afronding van een zaak door de Eigen Kracht-coördinator ingevuld. De meeste antwoordcategorieën zijn vooraf geclassificeerd. Bij een aantal vragen kan indien gewenst een toelichting worden gegeven.

1.4.2 Tevredenheidformulieren

De tevredenheidformulieren zijn voor dit onderzoek ontwikkeld¹. Er is gebruik gemaakt van drie bestaande vragenlijsten, namelijk van het tevredenheidformulier van de familie-variant zoals dat tot 2010 is gebruikt. Daarnaast is de nieuwe versie die Hogeschool Saxion ontwikkeld heeft gebruikt. Verder is een testversie gebruikt die eerder voor de "Echt Recht-conferenties" werd ontwikkeld.

Er zijn drie verschillende tevredenheidformulieren ontwikkeld:

- voor professionals,
- voor volwassen deelnemers,

¹ De tevredenheidformulieren zijn aan te vragen via onderzoek@antropol.nl

- voor kinderen en jongeren tot en met 17 jaar.

De Eigen Kracht-coördinatoren hebben de tevredenheidformulieren aan het eind van een EK-c uitgedeeld aan de deelnemers van de conferentie. De deelnemers konden het formulier ter plekke invullen en inleveren bij de Eigen Kracht-coördinator of thuis invullen en opsturen in een vooraf gefrankeerde antwoordenvelop.

1.4.3 Follow-up formulieren

De follow-up formulieren zijn eveneens voor dit onderzoek ontwikkeld². Daarbij is gebruik gemaakt van twee bestaande follow-up formulieren: van de familie-variant dat tot 2010 is gebruikt en het nieuwe follow-up formulier dat Hogeschool Saxion in 2011 voor de familie-variant gebruikt.

Drie maanden na een EK-c als herstel nodig is, werd een aantal mensen telefonisch geïnterviewd. Deze personen waren de aanvrager (een professional), de dader en iemand uit het netwerk van de dader, het slachtoffer en iemand uit het netwerk van het slachtoffer.

1.4.4 Analyse

De resultaten van het registratiebestand zijn gekoppeld aan een SPSS-bestand. Dit bestand is geanalyseerd, vooral door het uitvoeren van frequentieverdelingen en kruistabellen. Een aantal open antwoordcategorieën is achteraf (handmatig) gecodeerd. Naast kwantitatieve gegevens zijn er ook kwalitatieve antwoorden in de vorm van toelichtingen op met name gegeven rapportcijfers. Deze antwoorden zijn niet systematisch geanalyseerd, maar wel gebruikt als illustratie en onderbouwing van de kwantitatieve informatie en als citaat opgenomen in het rapport.

Voor de analyse van de tevredenheid zijn de geretourneerde tevredenheidformulieren gebruikt. Vanwege de waarborging van hun privacy is de deelnemers niet gevraagd hun personalia op te geven. Wel is hen verzocht kenbaar te maken welke rol zij vervulden. Er kon gekozen worden uit de categorieën: iemand die de dupe is van wangedrag of iemand die zich misdragen heeft of iemand uit het netwerk van (één van) beiden. Andere achtergrondkenmerken zijn niet gevraagd om herkenbaarheid te voorkomen en te bevorderen dat de deelnemers zich vrij zouden voelen om hun mening te geven. De meeste vragen hebben zowel een gesloten als een open deel. Het gesloten deel betreft een ja/nee of een ja/nee/ten dele keuzemogelijkheid of een rapportcijfer. Van alle antwoorden op de gesloten vragen zijn rechte tellingen gemaakt. In een aantal gevallen is het gemiddelde rapportcijfer berekend en wordt de spreiding rondom dit gemiddelde aangegeven. In het open deel hebben de respondenten in hun eigen woorden een toelichting gegeven op dit oordeel. De data zijn gecategoriseerd, ingevoerd in Excel, geteld en geanalyseerd. Als antwoorden meer dan één keer genoemd werden, zijn hier categorieën van gemaakt om te zien of er trends waarneembaar zijn. Ten slotte zijn per onderwerp enkele typerende en aansprekende opmerkingen geselecteerd. Waar de respondenten worden geciteerd, is dit cursief weergegeven.

1.5 Verloop van het onderzoek

1.5.1 Inleiding

Het gaat hier om een verkennend kwalitatief onderzoek met kwantitatieve elementen. De onderzoeksperiode liep van april 2011 tot en met september 2014. Er is eerder systematisch onderzoek naar deze conferenties gedaan door Van Beek en Gramberg (2007). Deze gegevens zullen bij de slotbeschouwing van dit onderzoek betrokken worden.

1.5.2 Registratie

² De follow-up formulieren zijn aan te vragen via onderzoek@antropol.nl

Van de 25 conferenties die bij het onderzoek betrokken zijn, konden in 23 gevallen de registratiegegevens achterhaald worden. In één geval was de registratie dermate onvolledig dat deze buiten beschouwing is gelaten. Eén conferentie is niet geregistreerd. De spreiding over de diverse jaren is: 6 zaken in 2011, 11 zaken in 2012, 3 zaken in 2013 en 4 zaken in 2014.

1.5.3 Tevredenheid

De tevredenheidformulieren zijn met ingang van 1 april 2011 aan de Eigen Kracht-coördinatoren meegegeven. Aan de coördinatoren is gevraagd de tevredenheidformulieren direct na afloop van een conferentie uit te delen en te laten invullen. Deelnemers hadden ook de mogelijkheid het thuis in te vullen en op te sturen in een vooraf gefrankeerde antwoordsvelop. Er zijn in totaal 61 tevredenheidformulieren geretourneerd. Het is niet bekend hoeveel tevredenheidformulieren zijn uitgedeeld, (wordt niet geregistreerd bij EK-c's als herstel nodig is), derhalve is de (non-)respons niet te berekenen.

Er zijn 18 tevredenheidformulieren door professionals van 12 conferenties geretourneerd. Dat is gemiddeld 1,5 formulieren per conferentie, variërend van 1 tot 3 formulieren per conferentie.

Het gaat hier om:

- 8 aanvragers, waarvan 2 hebben aangegeven dat ze aanwezig waren als toehoorder, 6 aanvragers hebben niet aangegeven of ze deelnemer of toehoorder waren.
- 4 deelnemers, waarvan 1 zowel deelnemer als toehoorder was.
- 7 toehoorders, waarvan 1 aangaf ook deelnemer te zijn.

Er zijn 32 tevredenheidformulieren van volwassen deelnemers geretourneerd van 11 verschillende conferenties. Dat is gemiddeld 2,9 per conferentie, variërend van 1 tot 8 formulieren per conferentie.

Bij de geretourneerde formulieren zaten drie formulieren waarop stond aangegeven dat het door een jongere was ingevuld. Deze drie formulieren zijn bij de tevredenheidformulieren van kinderen en jongeren geteld. Ook bleken drie formulieren die bestemd waren voor de volwassen deelnemers aan de conferentie door professionals te zijn ingevuld. De antwoorden hiervan zijn bij de professionals gerekend. Evenzo heeft een volwassen deelnemer een formulier van professionals ingevuld. Deze antwoorden zijn bij de antwoorden van volwassen deelnemers geteld.

Er zijn 11 tevredenheidformulieren van jongeren/kinderen geretourneerd van 6 conferenties. Dat is gemiddeld 1,8 formulier per conferentie. Het aantal geretourneerde formulieren per conferentie varieerde van 1 tot 3 per conferentie.

De formulieren zijn ingevuld door:

- 2 jongen,
- 6 meisjes,
- 3 onbekend.

De gemiddelde leeftijd van deze kinderen is 14 jaar (N=8) (minimum: 11, maximum 16 jaar). Van 3 kinderen en jongeren is de leeftijd niet bekend; zij waren bij dezelfde conferentie, maar hadden een formulier voor volwassenen ingevuld waar deze vraag niet gesteld wordt.

Tabel 1.1 Respons tevredenheid

deelnemers	aantal geretourneerde tevredenheid-formulieren	aantal EK-c's	gemiddeld aantal per EK-c	variatie per conferentie
professionals	18	12	1,5	1-3
volwassenen	32	11	2,9	1-8
kinderen en jongeren	11	6	1,8	1-3
totaal	61			

1.5.4 Follow-up

Er werden 20 follow-up interviews gehouden met professionals (de aanvragers) naar aanleiding van 20 EK-c's als herstel nodig is. Gemiddeld na 3,8 maanden, minimaal na 3 maanden, maximaal na 7 maanden. De interviews duurden gemiddeld 18 minuten.

Van de 25 EK-c's waren van 5 professionals geen gegevens om ze te kunnen interviewen.

Er zijn 7 professionals gesproken die niet op de EK-c aanwezig waren, hoewel ze de aanvrager waren. Sommigen konden wel wat vertellen over de tijd na de EK-c en over de afspraken die in het herstelplan gemaakt waren. Alleen de vragen die ze wisten te beantwoorden zijn meegenomen in het onderzoek. Er zijn 13 professionals geïnterviewd die aanwezig waren op de EK-c.

Er werden 39 interviews gehouden met volwassen deelnemers van EK-c's als herstel nodig is naar aanleiding van 22 verschillende EK-c's. (1 tot 3 interviews met volwassen deelnemers per zaak). Allen zijn na gemiddeld 3,6 maanden geïnterviewd, minimaal na 3 maanden, maximaal na 7 maanden. De interviews duurden gemiddeld 18 minuten.

Er zijn 13 jongeren tussen de 12 en 17 jaar geïnterviewd naar aanleiding van 9 verschillende conferenties. De gemiddelde leeftijd was 15,6 jaar. De jongeren zijn gemiddeld na 3,6 maanden geïnterviewd, minimaal na 3 maanden, maximaal na 5 maanden. De interviews duurden gemiddeld 11 minuten.

Tabel 1.2 Respons follow up

deelnemers	aantal follow up interviews	aantal EK-c's	interviews gemiddeld na aantal maanden	spreiding in maanden
professionals	20	20	3,8	3-7
volwassenen	39	22	3,6	3-7
jongeren	13	9	3,6	3-5
<i>totaal</i>	<i>72</i>	<i>25</i>		

2 Beschrijving van een EK-c als herstel nodig is

2.1 Inleiding

Een EK-c als herstel nodig is kan worden georganiseerd als een persoon wordt benadeeld door iemand anders. De aanleiding voor zo'n EK-c kan een burenruzie zijn, maar ook onenigheid binnen een familie, pesten op school, een geweldsdelict of een inbraak. Het gaat om ingrijpende gebeurtenissen voor de direct betrokkenen en de mensen om hen heen. Er moet sprake zijn van een duidelijk incident en een aanwijsbare gedupeerde.

Voor een goed verstaan van dit rapport is het van belang om te begrijpen hoe een EK-c als herstel nodig is in zijn werk gaat. Dit hoofdstuk is een op waarheid gebaseerde schets van het verloop van een EK-c³.

2.2 Voor de Eigen Kracht-conferentie

2.2.1 Beknopte situatieschets

Twee Marokkaanse jongens van zeventien zijn al van jongs af aan vrienden, die regelmatig bij elkaar thuis komen. Beide families wonen in dezelfde straat. De vrienden kregen door misverstanden een slepende ruzie. De ruzie escaleerde in een vechtpartij voor de deur van de ene jongen. De ouders van de andere jongen sprongen er tussen. Een andere Marokkaanse man, een timmerman uit de straat, haalde de vechters uit elkaar. Bij beide families ontstond woede. De vader die mee gedaan had aan de vechtpartij deed aangifte. Hij was gevallen tijdens de vechtpartij en had een aantal ribben gekneusd.

2.2.2 Aanvraag en start

De politie stelde voor een EK-c als herstel nodig is aan te vragen. Er werd een onafhankelijke Marokkaanse Eigen-Kracht-coördinator ingeschakeld die de cultuur van de beide families goed kende en hun taal sprak. Hij ging bij beide families na of er behoefte was aan herstel. De ouders namen de verantwoordelijkheid voor hun wandaad. Beide partijen wilden werken aan herstel. Daarna volgde het besluit om een EK-c te houden.

2.2.3 Voorbereiden

De Eigen Kracht-coördinator besprak met de ouders wie er behalve hen nog meer geraakt waren. Iedereen die bij het incident was betrokken en erdoor was beïnvloed kon deelnemen aan de conferentie. De Eigen Kracht-coördinator sprak met de jongens en hun ouders en met hun broers en zussen en nodigde iedereen uit. De coördinator ging ook op zoek naar krachten in de eigen kring. Hij zocht, samen met de families, onder meer bij de moskee, in de gezamenlijke vriendenkring en op school. Voor deze families was de timmerman de bruggenbouwer. Hij sprak met de timmerman en nodigde hem ook uit. De Eigen Kracht-coördinator regelde een goede locatie en de catering.

2.2.4 Betrokkenheid van professionals

Bij deze EK-c waren alleen de mensen aanwezig die betrokken waren bij het incident, hun familieleden en de timmerman. Daarnaast kunnen in de buitenring ook mensen plaatsnemen die niet direct betrokken zijn, zoals een schooldirecteur of politiemann. Zij doen niet mee met het gesprek, maar luisteren alleen.

2.3 Tijdens de Eigen Kracht-conferentie

³ De beschrijving is een bewerking van hoofdstuk 7 p. 89-102 uit F. van Beek e.a. 2013

Alle betrokkenen waren aanwezig op de EK-c die gehouden werd in het buurthuis. De onafhankelijke Eigen Kracht-coördinator was de technisch voorzitter en notulist van de EK-c. Hij vroeg beurtelings aan alle aanwezigen wat er gebeurd was, wat hij of zij daarbij dacht en wat iedereen daarna had meegemaakt en bedacht. Iedereen mocht vertellen wat hem was overkomen en hoe dit hem of haar raakte. Vervolgens werd iedereen die iets recht wilde zetten, uitgenodigd om te reageren. Gedurende het eerste half uur kwamen er veel emoties los. Er werd geschreeuwd, geklaagd en gehuild. Iedereen kreeg de gelegenheid zijn emoties te uiten. Daarna veranderde de sfeer. Beide families kwamen voor het eerst in lange tijd weer in gesprek met elkaar. Ze hoorden elkaars pijn en teleurstelling en hoe ze de ontstane situatie beleefden. Dingen werden duidelijk. Toen ontstond er ruimte om te onderzoeken wat er nodig was om de situatie te herstellen. De timmerman kende beide families en de beide jongens goed. Hij had een belangrijke neutraliserende rol, omdat hij geen familie was en geen “partij” in het conflict. Hij had een scheidsrechtersrol die iedereen als vanzelfsprekend accepteerde. Samen maakten ze hun eigen herstelplan, waarin afspraken stonden die ze ter plekke overeenkwamen. De afspraken werden op een flip-over gezet. De families beloofden elkaar dat ze niet bang hoefden te zijn voor wraak of herhaling. Eventuele nieuwe spanningen zouden de jongens direct met de timmerman bespreken. De vader zou de geëiste schadevergoeding voor de gekneusde ribben intrekken. De families zouden ieder de helft van de al gemaakte advocaatkosten betalen en de aangifte zou ingetrokken worden. De afspraken van het herstelplan werden aan het eind door de coördinator op papier gezet en vervolgens door alle aanwezigen ondertekend.

3. Registratiegegevens

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de resultaten van de analyse van het registratiebestand van de herstelconferenties centraal. Van de 25 conferenties die bij het onderzoek betrokken zijn, konden in 23 gevallen de achtergrondgegevens achterhaald worden. In één geval was de registratie dermate onvolledig dat deze buiten het onderzoek is gehouden, één conferentie is niet geregistreerd. Het gaat in dit hoofdstuk om de achtergrondkenmerken van de deelnemers, de reden waarom een EK-c is aangevraagd en wie de EK-c heeft aangevraagd. Ook is gekeken naar de locatie en tijdstip waar de EK-c's gehouden zijn en het resultaat van de bijeenkomst.

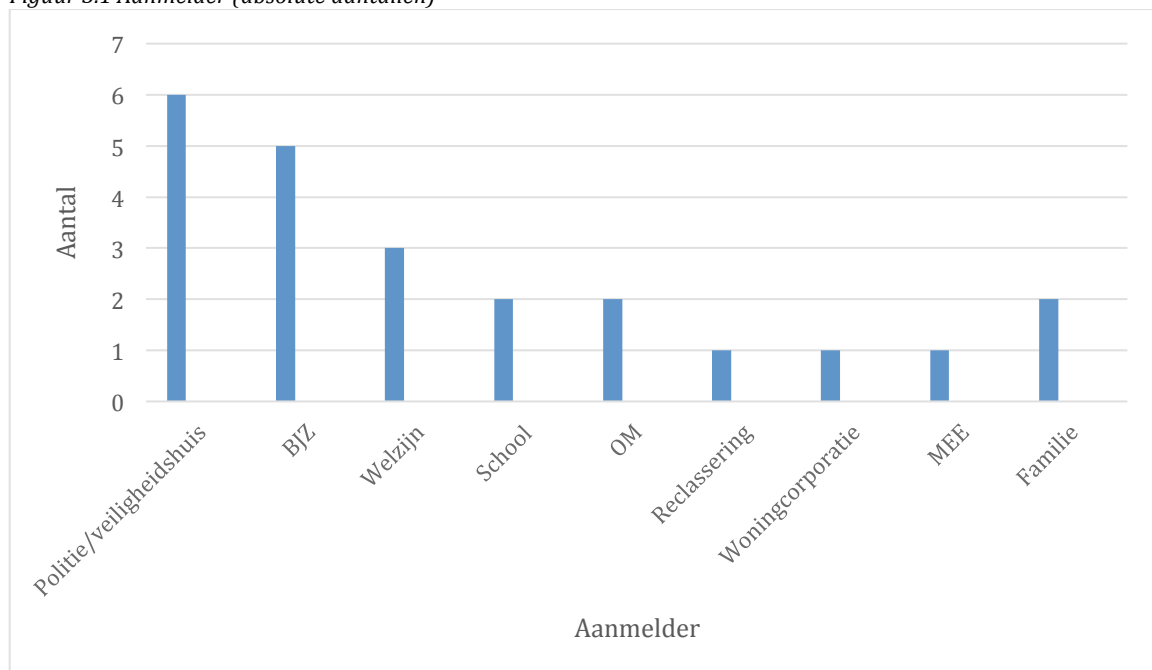
3.2 Provincie

De spreiding over de provincies is beperkt. Ruim de helft (N=12) van de onderzochte herstelconferenties vond plaats in Noord-Holland. Daarnaast was dit type conferentie te vinden in Overijssel (N=4), Zuid-Holland (N=2), Noord-Brabant (N=2), Gelderland (N=2). Eén onderzochte conferentie vond in Groningen plaats.

3.3 Aanmelder

Van de 23 herstelconferenties zijn er 21 aangemeld door een professionele instantie. Ondanks het kleine aantal conferenties is de variatie naar aanmelder groot, te weten Politie/Veiligheidshuis (N=6), Bureau Jeugdzorg (N=5), welzijnsstichting (N=3), school (N=2) en Openbaar Ministerie (N=2), Reclassering (N=1), MEE (N=1), woningcorporatie (N=1). Er zijn 2 conferenties door een familielid of iemand behorend tot het sociaal netwerk aangemeld.

Figuur 3.1 Aanmelder (absolute aantallen)

Aan de EK-coördinatoren is gevraagd een rapportcijfer voor de samenwerking met de aanmelder te geven (in het geval dat de aanmeldende partij een professional was). Het gemiddelde cijfer is een 7,8. Er werden geen onvoldoendes gegeven. Enkele citaten die dit cijfer illustreren:

Een 8. Goed onderling overleg. Ze stond volledig achter Eigen Kracht en het was een goede samenwerking.

Een 8. Het contact dat er is geweest was prima. Ze heeft nog een keer belangstellend teruggebeld.

Een 9. Vanwege de heldere communicatie en de heldere argumentatie voor het aanmelden.

Een 9. Ik heb nauwelijks contact met de aanvrager gehad maar de vraag die ik haar stelde heeft ze direct beantwoord en het feit dat ze deze mensen een conferentie heeft aangeraden waardeer ik hoog. Helaas hoorde ik van haar dat ze in eerste instantie niet zo goed geïnformeerd was over de gang van zaken. Hopelijk heb ik dat recht kunnen zetten in een telefoongesprek dat ik met haar had vlak voor de conferentie die zij niet heeft bijgewoond.

3.4 Voorbereidingstijd

Tussen de periode van aanmelding en het tijdstip van de conferentie ligt de voorbereidingstijd. In bijna de helft van de gevallen (N=11, 48%) werd de conferentie binnen een maand georganiseerd, in 5 gevallen (22%) tussen de één en twee maanden, in eveneens 5 gevallen (22%) tussen de twee en drie maanden en in 2 gevallen (9%) duurde het langer dan drie maanden voordat de conferentie daadwerkelijk gehouden kon worden. Waar deze verschillen door zijn ontstaan, is niet uit de registratiecijfers af te leiden.

3.5 Problematiek en vragen voor de conferentie

De coördinatoren hebben bij de registratie uit een aantal categorieën kunnen kiezen en/ of een andere reden van de conferentie op kunnen geven. In totaal zijn er 38 problemen genoemd (1,7 redenen per conferentie) die tot de EK-c geleid hebben.

Tabel 3.1 Redenen voor herstelconferentie

genoemde reden	N	percentage
bedreiging/intimidatie	8	21,1%
lichamelijke mishandeling	7	18,4%
overlast	4	10,5%
pesten	3	7,9%
stelen	3	7,9%
vernieling	1	2,6%
beroving	1	2,6%
overig	11	28,9%
totaal	38	100%

Bedreiging/intimidatie en lichamelijke mishandeling zijn het meest als reden genoemd. In de categorie 'anders' zijn o.a. fraude, ruzie over een bezoeksregeling, inbraak, en opvoedproblemen genoemd.

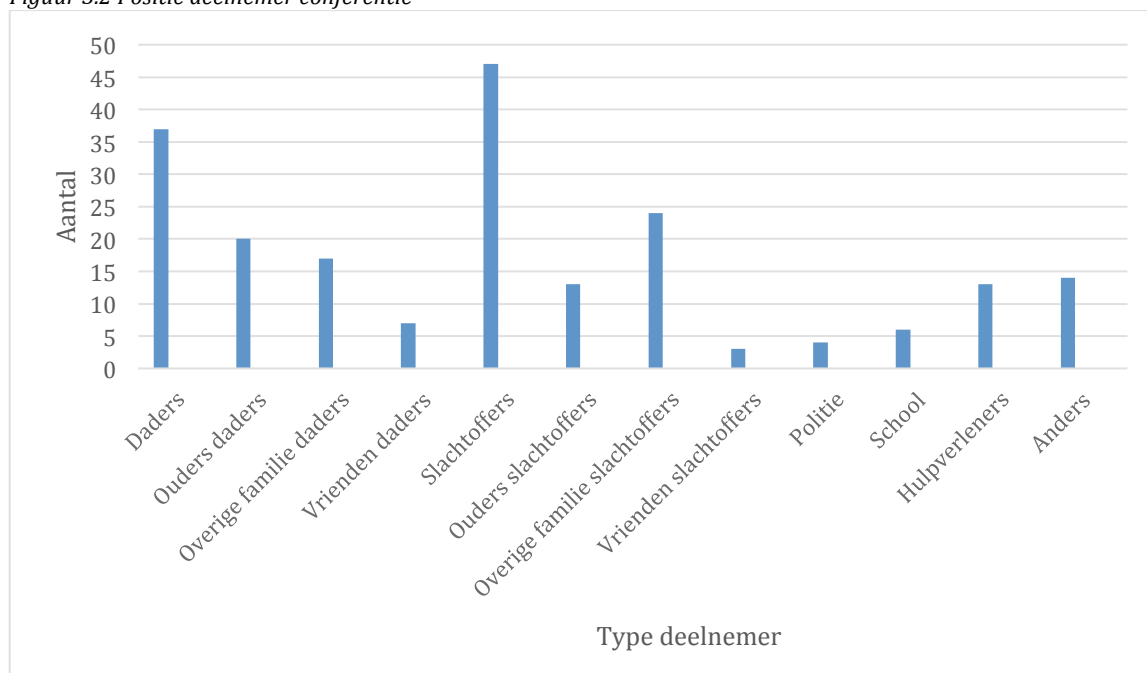
Bij deze wandaden zijn in totaal 70 daders en 97 slachtoffers betrokken. Zij zijn niet noodzakelijkerwijs allemaal bij de EK-c aanwezig geweest. (Bij het aantal slachtoffers is het goed

op te merken dat 1 zaak 25 slachtoffers telde). In 18 gevallen kenden daders en slachtoffers elkaar, in 1 geval niet en in 3 gevallen is dit gegeven niet bekend bij de coördinator.

3.6 Aantal en soort aanwezigen

Aan de 23 onderzochte conferenties hebben in totaal 208 personen meegewerkt, gemiddeld 9 personen per keer. Dit aantal is exclusief de Eigen Kracht-coördinator. De positie van de aanwezigen is redelijk gelijkmatig over de verschillende categorieën verdeeld: daders (N=37), netwerk daders (N=42), slachtoffers (N=47), netwerk slachtoffers (N=47) en overige aanwezigen (N=45). Het netwerk van daders en slachtoffers bestaat uit familieleden en vrienden. Bij de groep overige aanwezigen betreft het personen als politieagenten, vertegenwoordigers van school of een instantie of hulpverleners (figuur 3.2).

Figuur 3.2 Positie deelnemer conferentie

Van de aanwezige daders en slachtoffers zijn in alle gevallen achtergrondkenmerken als geslacht, leeftijd en etniciteit bekend. Zowel bij daders als slachtoffers zijn vrouwen in de meerderheid. Qua leeftijd zijn de daders gemiddeld jonger dan de slachtoffers. Hierbij moet echter opgemerkt worden dat er 1 zaak is waar 14 slachtoffers van 40 jaar en ouder aanwezig waren. Opvallend is dat de 'tussencategorie' van 18-40 jaar zowel bij daders als slachtoffers klein is. Wat betreft de etniciteit zijn de daders vaker van niet-Nederlandse komaf dan de slachtoffers. Ook hierbij is het echter zo dat de 14 slachtoffers van de eerder genoemde zaak allemaal een Nederlandse achtergrond hebben. Wanneer deze 'grote' conferentie buiten beschouwing zou worden gelaten, dan zouden de percentages meer gelijk aan elkaar zijn. Er heeft dus enige vertekening plaatsgevonden door één EK-c met een groot aantal slachtoffers.

Tabel 3.2 Achtergrondkenmerken daders en slachtoffers

achtergrondkenmerken	daders	percentage	slachtoffers	percentage
man	15	41%	19	40%
vrouw	22	59%	28	60%
5-12 jaar	1	3%	6	13%
13-17 jaar	17	46%	12	26%

18-25 jaar	1	3%	2	4%
26-40 jaar	6	16%	4	8%
41-60 jaar	12	32%	21	45%
ouder dan 60 jaar	0	0%	2	4%
Nederlands	19	51%	35	74%
niet-Nederlands	18	49%	12	26%

3.7 Tijdstip, duur en locatie

De bijeenkomsten hebben meestal 's middags (N=14; 61%) en op een doordeweekse dag (N=19; 83%) plaats gevonden. Er zijn 4 conferenties in het weekend gehouden.

De conferenties duurden in de meeste gevallen tussen de 2 en 3 uur (N=17, 74%), de rest korter. Geen conferentie duurde langer dan 3 uur.

Ruim een derde (N=8, 35%) vond plaats in een buurthuis, de rest in een school (N=6, 26%), kerk (N=4, 17%), gebouw van een instelling (N=4, 17%) en in een verzorgingshuis (N=1, 4%).

3.8 Resultaat van de bijeenkomst

21 van de 23 onderzochte conferenties zijn afgesloten met een plan en bij 21 conferenties zijn er excuses aangeboden door de daders. In één geval vond men dat niet expliciet nodig, omdat het aanbieden van excuses al in het plan was opgenomen.

4. Tevredenheid Eigen Kracht-conferenties als herstel nodig is

4.1 Tevredenheid professionals

4.1.1 Inleiding

De 18 tevredenheidformulieren zijn ingevuld door:

- 3 x jeugdzorg
- 5 x politie (1x buurtregisseur regiopolitie, 1x student in opleiding, 3x zorgcoördinator Veiligheidshuis)
- 4 x onderwijs (2x mentor, 1x docent, 1x zorgcoördinator)
- 1x reclassering
- 1x maatschappelijk werk
- 1x medewerker overlast en zorg (woningcorporatie)
- 1x bewonersadviseur (gemeente)
- 2x onbekend

Het gaat hier om: (N=18)

- 8 aanvragers, waarvan 2 hebben aangegeven dat ze aanwezig waren als toehoorder, 6 aanvragers hebben niet aangegeven of ze deelnemer of toehoorder waren.
- 4 deelnemers, waarvan 1 zowel deelnemer als toehoorder was.
- 7 toehoorders, waarvan 1 aangaf ook deelnemer te zijn. (Is dezelfde als degene die bij de deelnemers is genoemd)

4.1.2 Voor de Eigen Kracht-conferentie

16 professionals gaven aan dat ze voldoende informatie van de Eigen Kracht-coördinator kregen over wat een EK-c als herstel nodig is inhoudt en beoogt. (N=18). 2 deelnemers vinden dat zij onvoldoende informatie hebben gehad.

16 professionals hebben voldoende informatie van de Eigen Kracht-coördinator gekregen over de gang van zaken tijdens een EK-c als herstel nodig is. (N=18). 2 professionals vinden dat zij onvoldoende informatie hebben gekregen.

13 professionals hebben voldoende informatie van de Eigen Kracht-coördinator gekregen over hun rol tijdens de EK-c als herstel nodig is. (N=15)⁴. 2 professionals vinden dat zij onvoldoende informatie hierover hebben gehad.

4.1.3 Verwachting

Voor de EK-c

Er was een grote overeenkomst in de antwoorden op de open vraag over wat men verwachtte van de Eigen Kracht-conferentie. (N=17). De professionals noemden het meest het gesprek (10x). Hierbij werd 5x een dialoog tussen de partijen genoemd, waarbij 2x apart genoemd werd dat de betrokken partijen hun gevoelens (boosheid, spijt, frustratie) kwijt kunnen. Verder: dat betrokkenen hun kant van het verhaal (incident) kunnen vertellen en beantwoording van vragen van het slachtoffer. Daarnaast verwachtte men herstel, afspraken en oplossingen (10x).

Dat dader en slachtoffer met betrokkenen met elkaar in gesprek gaan, de spanning uit de lucht gaat en ze buiten op straat weer met respect met elkaar omgaan. (zorgcoördinator Veiligheidshuis, politie)

⁴ 3 professionals hebben ten onrechte een formulier voor volwassenen ingevuld waarin deze vraag ontbreekt.

Tijdens de EK-c

Op de vraag of die verwachting ook is uitgekomen (N=17), antwoordden 10 professionals: ja. 1 antwoordde: nee. Dat is in dat laatste geval een positief antwoord, want deze respondent vroeg zich af of de EK-c de juiste manier zou zijn om een hoogoplopend conflict op te lossen. 6 professionals antwoordden: ten dele, 2x werd genoemd dat er een begin gemaakt is.

Ten dele, ik denk dat beide partijen de symptomen hebben besproken maar niet de kern van het conflict. (bewonersadviseur, gemeente)

4.1.4 Tijdens de EK-c

10 professionals (N=11)⁵ hebben tijdens de EK-c kunnen zeggen wat ze wilden, 1 ten dele, omdat de emoties opliepen.

5 professionals vonden dat ze tijdens de Eigen Kracht-conferentie hebben kunnen meewerken aan een oplossing. (N=12)⁶. 3 professionals vonden dat ze niet aan een oplossing hebben kunnen meewerken. 4 professionals hebben ten dele kunnen bijdragen aan een oplossing.

15 professionals vonden dat er voldoende deelnemers op de Eigen Kracht-conferentie aanwezig waren om een herstelplan te kunnen maken. (N=18). 3 professionals vonden van niet (3 verschillende zaken). 2 professionals misten familieleden van de daders (2 verschillende zaken). De derde professional merkte op dat een deel van de deelnemers wegliep, waardoor het herstelplan niet in zijn geheel aan iedereen voorgelegd kon worden (docent, onderwijs).

Er is gevraagd aan de professionals of er mensen aanwezig waren die er niet bij hadden moeten zijn. (N=18). 14x werd nee gezegd, 4x ja. 2x ging het om familieleden (zelfde conferentie) "die geen recht deden aan de sfeer." Verder werd een jengelende peuter genoemd. Het aantal is te klein en de personen die genoemd werden zijn te specifiek voor die zaken om er een algemene conclusie uit te kunnen trekken. Duidelijk is dat de meeste professionals vonden dat de deelnemers die aanwezig waren daar ook terecht waren.

Wat vond men het belangrijkste van de Eigen Kracht-conferentie? (N=18). 9x werd het gesprek genoemd (dat iedereen zijn verhaal mocht doen, waarbij 3x speciaal genoemd werd: het uitspreken van gevoelens.) 5x werd de oplossing genoemd (dat er een start is gemaakt, het resultaat). 2x werd bewustwording genoemd. 1x bewustwording van de dader: waarom de aangever zo gereageerd heeft. 1x bewustwording bij het slachtoffer: besef wat het gevolg is als je aangifte doet. Verder werd opgemerkt:

Dat de dader zijn kant van het verhaal kon doen en dit vragen beantwoordde van de slachtoffers. (reclasseringswerker)

Op de vraag wat de meeste indruk maakte, (N=16) werd 5x de opmerking gemaakt dat men onder de indruk was van de emoties van de deelnemers. 4x was men onder de indruk van het begrip voor elkaar. 2x was men onder de indruk van de EK-coördinator: de rust die ervan uitging en de onpartijdigheid. Verder werden verschillende antwoorden gegeven die samenhangen met de eigen dynamiek van elke EK-c.

Op de vraag: "Wat heeft u verrast?" antwoordde men 4x dat er excuses werden gemaakt of dat de deelnemers elkaar de hand hebben geschud. 3x was men verrast door de emoties van de deelnemers. (N=13)

4.1.5 Waardering Eigen Kracht-conferentie

Er is aan de professionals (N=18) gevraagd de EK-c een rapportcijfer toe te kennen. Ze gaven

⁵ N is hier lager, omdat de toehoorders deze vragen niet beantwoordden.

⁶ idem

gemiddeld een 7,6. (minimum 5, maximum 9, 1 onvoldoende⁷). De onvoldoende werd gegeven omdat het tijdens de EK-c escaleerde. Er werd niet aangegeven hoe het escaleerde.

Een 8. Er zijn gedeeltelijk excuses gemaakt en er is wederzijds begrip gekomen. (zorgcoördinator Veiligheidshuis, politie)

Een 8. Het was confronterend, maar ook goed. Heeft openheid gegeven voor herstel. Beide partijen kunnen een gedeelte afsluiten. (reclasseringswerker)

4.1.6 Het plan

14 professionals (N=16) gaven aan dat er een plan gemaakt is. 2 verklaarden dat er geen plan gemaakt is.

9 professionals dachten dat de afspraken die in het plan gemaakt zijn uitvoerbaar zijn. (N=15). Niemand dacht dat de afspraken niet uitvoerbaar zijn. 6 professionals dachten dat ze ten dele uitvoerbaar zijn, omdat het lange termijn werk is of omdat het medewerking van alle betrokkenen vereist.

Er is gevraagd het plan dat in de Eigen Kracht-conferentie is gemaakt een rapportcijfer te geven. Gemiddeld kreeg het plan een 6,9. (N=14). (minimum 5, maximum 8, 1 onvoldoende). De onvoldoende werd gegeven, omdat de EK-c laat plaatsvond (na vier maanden). De school had toen zelf al oplossingen bedacht om met elkaar om te gaan.

Een 8, concrete en haalbare doelen. (gezinsvoogd, jeugdzorg)

Een 6, ben pessimistisch dat alle partijen zich voor de 100% in gaan zetten. (mentor, school)

4.1.7 Waardering Eigen Kracht-coördinator

De Eigen Kracht-coördinator kreeg gemiddeld een 8. (N=18). (minimum 6, maximum 10).

Een 10, goed voorbereid, heldere uitleg, gezag, kan goed leiding geven aan de conferentie, geeft ruimte aan wat er gezegd wordt. (onbekend)

Een 7, hier en daar wat communicatie misverstanden tijdens voorbereiding. Het was belangrijk in mijn ogen dat de info die ik heb verstrekt over de relatie naar de slachtoffers was overgebracht. (reclasseringswerker)

4.1.8 Opmerkingen of suggesties

8 professionals maakten nog een opmerking. Naast 3 positieve reacties (ga zo door, waardevolle ervaring, enthousiast) geven 5 professionals nog een paar opmerkingen ter overweging:

EK-c moet eerder plaatsvinden. Ouders moeten verplicht gesteld worden of bij niemand aanwezig zijn. (mentor, school)

Als coördinator/gespreksleider mag er meer worden ingegrepen als deelnemers zich niet aan afspraken houden (praten voor hun beurt). Als coördinator scherper zijn op non-verbaal gedrag en daarop reageren. (teammanager, jeugdzorg)

Er was aangegeven dat een time-out mogelijk was, maar ik zou daar afspraken over willen. Zomaar gaan en komen maakt ook onveilig. (maatschappelijk werk)

⁷ onvoldoende is 5 of lager

Tijdspad strenger bewaken. Strenger optreden indien fatsoensnormen worden overschreden. (mentor, scholengemeenschap)

Het is handig om beide partijen op een ander tijdstip uit te nodigen, zodat zij niet in de gang al de confrontatie met elkaar aan gaan. (reclasseringswerker)

4.2 Tevredenheid volwassen deelnemers EK-c

4.2.1 Inleiding

De tevredenheidformulieren (N=32) zijn ingevuld door:

- 3x slachtoffer
- 8x netwerk slachtoffer
- 0 daders
- 7x netwerk dader
- 10x zowel netwerk slachtoffer als netwerk dader
- 4x onbekend

4.2.2 Voor de Eigen Kracht-conferentie

100% van de volwassen deelnemers (N=31) gaf aan goed geïnformeerd te zijn over wat de bedoeling is van een EK-c als herstel nodig is.

100% van de volwassen deelnemers (N=29) heeft voldoende informatie gekregen over wat er gebeurt tijdens een EK-c als herstel nodig is.

4.2.3 Verwachting

Voor de conferentie

Van de volwassen deelnemers (N=28) verwachtten 7 mensen een oplossing voor de problemen. Die verwachting is in 3 situaties uitgekomen, 3x ten dele uitgekomen en 1x niet uitgekomen. 7x werd een goed gesprek verwacht, waarbij men zijn verhaal kon doen (2x werd apart genoemd dat de anderen dan ook zouden luisteren.) Die verwachting is in alle situaties uitgekomen. 6 volwassenen hadden helemaal geen verwachtingen en 3 geen hoge verwachtingen. Hiervan antwoordden de mensen die niet veel verwachtingen hadden, dat dat niet uitgekomen was.

Niet echt veel, ik zag het nut er niet van in. Dat is niet uitgekomen: Nee, ik ben achteraf heel blij met de conferentie. (netwerk slachtoffer)

14 (46,7%) van de deelnemers (N=30) zag nergens tegenop, 5 (16,7%) zagen een beetje tegen de EK-c op en 11 (36,7%) zagen wel tegen de EK-c op. 11 mensen gaven een toelichting. Op deze vraag werden geen overeenkomstige toelichtingen gegeven. Om toch een indruk te geven waarom mensen op zien tegen een EK-c als herstel nodig is, worden hier een aantal antwoorden genoemd: men zag er tegenop omdat men bang was dat er geen verandering zou komen, dat het uit de hand zou lopen of dat het erger zou worden. Men zag op tegen de confrontatie met de andere partij in het conflict, of men was bang dat de betrokkenen niet aanwezig zouden zijn.

Tijdens de conferentie

Van de 11 mensen die ergens tegenop zagen, zeiden 5 respondenten dat dat ook inderdaad gebeurd is. Bijvoorbeeld: in de situatie waarbij men bang was dat het uit de hand zou lopen, is het inderdaad uit de hand gelopen. 4x is niet gebeurd waar ze tegenop zagen en 2x een beetje. Degene die opzag tegen de confrontatie met de andere partij in het conflict reageerde op de vraag of ook gebeurd is waar men tegenop zag met:

Een beetje, er zijn wel wat boze woorden gevallen, maar ik voelde me gesteund door de coördinator en door de andere aanwezigen. (netwerk slachtoffer)

5 mensen (N=14) kwamen ondanks dat ze er tegenop zagen toch naar de conferentie om een familielid te steunen. 4 mensen omdat er een oplossing moest komen, 2 om een steentje bij te dragen, 2 om dingen uit te praten.

Omdat de wil om het goed te krijgen sterker was. (netwerk dader)

4.2.4 Tijdens de Eigen Kracht-conferentie

Tijdens de Eigen Kracht-conferentie heeft 87,5% (28) van de deelnemers (N=32) kunnen zeggen wat men wilde. 1 persoon (3,1%) heeft niet kunnen zeggen wat hij wilde zeggen. 9,4% (3) heeft ten dele kunnen zeggen wat men wilde zeggen. Ze noemden 2x dat de gesprekken afgekappt werden (zelfde conferentie).

83,3% (25) van de deelnemers (N=30) heeft tijdens de Eigen Kracht-conferentie kunnen vragen wat men wilde vragen. 10% (3) heeft niet kunnen vragen wat men wilde, 2x omdat de hoofdpersoon er niet bij was (zelfde conferentie). 6,7% van de deelnemers heeft ten dele kunnen vragen wat men wilde vragen. Hierbij noemde men als reden: te grote groep en te emotioneel.

65,6% (21) van de deelnemers (N=32) heeft tijdens de Eigen Kracht-conferentie kunnen meewerken aan een oplossing. 3,1% (1) kon niet meewerken aan een oplossing, omdat de hoofdpersoon weigerde mee te werken. 31,3% (10) kon het ten dele.

83,9% (26) van de deelnemers (N=31) is van mening dat er genoeg naar hen geluisterd is. 9,7% (3) vond van niet, vanwege tijdgebrek of onwil van deelnemers om te luisteren. 6,5% (2) wist het niet. 1 noemde als reden: te veel emoties van iedereen (netwerk slachtoffer).

87,5% (28) van de volwassen deelnemers (N=32) was van mening dat er voldoende deelnemers op de Eigen Kracht-conferentie aanwezig waren om een plan te kunnen maken. 4 deelnemers (12,5%) vonden dat er niet voldoende mensen waren om een plan te kunnen maken. 3x miste men de onderdirecteur van een school (zelfde conferentie).

80,6% (25) van de deelnemers (N=31) vond dat er geen mensen aanwezig waren die er niet hadden moeten zijn. 19,4% (6) vond dat er mensen aanwezig waren die er niet hadden moeten zijn. Hierbij werden specifieke personen genoemd (familieleden of vriendjes).

Alle deelnemers (N=31) voelden zich veilig tijdens de EK-c.

Wat vond men het belangrijkste van de Eigen Kracht-conferentie? (N=30). 22x noemden de deelnemers: het gesprek (of: verhaal doen, dat er geluisterd wordt). 4x werd de oplossing genoemd. 2x werd genoemd dat mensen elkaar excuses hebben aangeboden.

Dat je de kant van iedereen hebt kunnen horen waardoor de puzzel in elkaar viel. (netwerk slachtoffer)

Dat de dader inzag wat ie gedaan had. (netwerk slachtoffer)

De waarheid. (netwerk dader)

Wat maakte de meeste indruk tijdens de EK-c? 5x werd het gesprek genoemd (dat je dingen moet uitpraten, de verhalen van beide kanten, dat iedereen zijn zegje kon doen). 3x maakten de emoties van de deelnemers de meeste indruk. 2x dat iedereen of één persoon rustig bleef. 1x werd het maken van excuses genoemd. Op 3 personen maakte niets indruk. Verder zeer individuele belevingen. Een voorbeeld:

Dat de 'tegenpartij' zo meewerkte. (netwerk dader en netwerk slachtoffer)

Op de vraag wat verraste kwamen diverse antwoorden. (N=25)

3x dat het goed is gekomen of is uitgepraat. 2x dat er dingen verteld werden die niet juist waren (2 verschillende EK-c's). 2x hoe mensen het beleven. 1x excuses van X. 7 personen waren door niets verrast.

Een paar voorbeelden:

De problemen waar het slachtoffer mee worstelt en wat voor impact dat kan hebben.
(netwerk slachtoffer)

Dat dingen anders zijn dan je had gedacht. (netwerk slachtoffer en netwerk dader, 2 burens)

Kijkt men door deze Eigen Kracht-conferentie anders terug op de situatie? 32,3% (10) van de deelnemers (N=31) antwoordde bevestigend. 51,6% (16) antwoordde ontkennend. 16,1% (5) zei dat ze ten dele anders terug kijken op de situatie.

48,4% (15) van de volwassen deelnemers zei dat men door deze Eigen Kracht-conferentie anders naar de toekomst kijkt. (N=31). 35,5% (11) keek door deze EK-c niet anders naar de toekomst. 16,1% (5) antwoordde ten dele.

Ja, zonder de EK-c zouden we nog verkeren in de welles-nietes-fase. (netwerk slachtoffer en netwerk dader, familieconflict)

Ten dele, wat X Q en Z heeft aangedaan kun je niet terug draaien. (netwerk slachtoffer en netwerk dader, familieconflict)

Nee, er is nog geen oplossing tussen de pesters en de gepeste. (netwerk slachtoffer)

4.2.5 Waardering Eigen Kracht-conferentie

De volwassen deelnemers (N=32) is gevraagd de Eigen Kracht-conferentie met een rapportcijfer te beoordelen. Gemiddeld kreeg de EK-c als herstel nodig is een 7,6. (minimum 3, maximum 10, 4 onvoldoendes).

Een 10, omdat we nooit hadden gedacht dat we tot een oplossing zouden komen. (netwerk slachtoffer en netwerk dader)

Een 8. Ik vind het een goede zaak om samen in gesprek te gaan over wat er gebeurd is. (slachtoffer)

Een 7. Behoorlijk tevreden hoe het is afgelopen. (netwerk slachtoffer en netwerk dader, burens)

4.2.6 Het plan

80,6% (25) van de deelnemers zei dat er een plan is gemaakt. (N=31). Volgens 16,1% (5) van de deelnemers is er geen plan gemaakt. Dit betrof 2 zaken. Opmerkelijk is dat andere deelnemers aan dezelfde conferentie bij 1 zaak antwoordden dat er wel een plan is gemaakt. 1 wist het niet.

Nee, was niet nodig. Er is wel opgeschreven over wat we samen van het gebeuren vonden. En wat mij betreft was het daar mee over. (slachtoffer)

20 volwassen deelnemers (N=25) dachten dat de afspraken die in het plan gemaakt zijn uitvoerbaar zijn. 5 mensen dachten dat de afspraken ten dele uitvoerbaar zijn. Als reden gaven ze aan dat ze twijfelden of andere personen de afspraken zullen nakomen.

4.2.7 Waardering plan

Het plan kreeg van de volwassen deelnemers (N=25) gemiddeld een 7,3. (minimum: 2, maximum 10, 2 onvoldoendes)

Een 8, goed uitvoerbaar plan. (netwerk dader)

Een 7, ik blijf nog een beetje achterdochtig. (netwerk dader)

Een 6, in afwachting wat er mee gebeurt door moeder. (netwerk slachtoffer)

4.2.8 Waardering Eigen Kracht-coördinator

De Eigen Kracht-coördinator kreeg gemiddeld een 8,4. (N=31). (minimum 4, maximum 10, 1 onvoldoende).

Een 9, zeer goed haar werk gedaan. (netwerk dader)

Een 8, goede uitleg, goede vraagstelling. Rust uitstralend naar alle betrokkenen. (netwerk slachtoffer)

Een 7. Voorbereiding was goed. Hij heeft alle partijen in de kring gekregen. Zijn rol op de conferentie vond ik (te) passief. (netwerk slachtoffer)

4.2.9 Opmerkingen of suggesties

8 mensen hebben nog een opmerking gemaakt. De opmerkingen waren divers. Naast complimenten (3x) nog een paar opmerkingen en suggesties:

Was goed om met de buurt eens samen te komen. Dan hoor je het van een andere kant. Nog gezellig samen een borreltje gedronken. (netwerk slachtoffer en netwerk dader)

Ik vind het een goede zaak om slachtoffer en dader met elkaar in gesprek te laten komen. Na afloop hadden wij er ook een goed gevoel over. (slachtoffer)

Misschien is het goed om elkaar de hand te schudden na het ondertekenen van het herstelplan. Verder prima, bedankt! (netwerk dader)

4.3 Tevredenheid jongeren/kinderen

4.3.1 Inleiding

De tevredenheidformulieren (N=11) zijn ingevuld door:

- 2 jongens
- 6 meisjes
- 3 onbekend

De kinderen en jongeren waren gemiddeld 14 jaar (jongste 11, oudste 16 jaar) (n=8). 3 kinderen hadden een formulier dat bestemd was voor volwassenen ingevuld, daarom is hun leeftijd en geslacht niet bekend.

Ze gaven aan dat ze aanwezig waren als:

- 3x slachtoffer
- 5x netwerk slachtoffer
- 1 dader
- 2x netwerk dader.

4.3.2 Voor de conferentie

Er is aan de kinderen⁸ en jongeren (N=11) gevraagd of van tevoren goed uitgelegd is wat een Eigen Kracht-conferentie is. 9 jongeren antwoordden ja, 1 nee en 1 een beetje.

Zagen de kinderen en jongeren van te voren ergens tegenop? (N=11)

3 kinderen gaven aan dat ze van tevoren nergens tegenop zagen en 8 kinderen zagen een beetje tegen de EK-c op.

Een beetje, ik hou niet van dat zweverige gevoelsgedoe. (meisje, 16 jaar, netwerk slachtoffer)

Een beetje, tegen hoe zijn moeder doet, haar reactie. (meisje, 12 jaar, slachtoffer)

Er is gevraagd waarom ze toch naar de conferentie zijn gekomen als ze ergens tegenop zagen. (N=6). 2 jongeren zeiden dat ze moesten, 2 wilden het oplossen en uitpraten en 2 vonden dat het nodig was.

4.3.3 Tijdens de conferentie

Op de vraag of ook gebeurd is waar ze tegenop zagen tijdens de conferentie antwoordden 6 jongeren ja, 1 nee en 1 een beetje. (N=8)

Ja, is gebeurd: ze kunnen alleen maar liegen. (meisje, 15 jaar, slachtoffer)

Op twee na hebben alle jongeren tijdens de Eigen Kracht-conferentie kunnen zeggen wat ze wilden zeggen. (N=11).

9 jongeren vonden dat ze konden vragen wat ze wilden. (N=11). 2 jongeren vonden dat ze niet alles konden vragen wat ze wilden.

7 jongeren konden ook meedenken over een oplossing. (N=11). 2 zeiden nee en 2 zeiden een beetje.

Een beetje: iemand van de deelnemers vond mij te jong en onervaren om mijn mening te mogen geven. (meisje, 16 jaar, netwerk slachtoffer)

8 jongeren vonden dat er genoeg naar hen is geluisterd. (N=11). 1 wist niet of er genoeg naar hem is geluisterd en 2 jongeren zeiden dat er niet genoeg naar hen is geluisterd.

Er is gevraagd of ze zich op hun gemak voelden tijdens de Eigen Kracht-conferentie. (N=11). 6 jongeren voelden zich op hun gemak tijdens de Eigen Kracht-conferentie. 4 jongeren zeiden: soms wel, soms niet. Eén meisje geeft als reden aan dat de emoties steeds heftiger werden (16 jaar, netwerk slachtoffer). 1 jongere voelde zich niet op zijn gemak.

Wat vonden ze het belangrijkste van de Eigen Kracht-conferentie? (N=10). 5x noemden de jongeren: dat er een oplossing kwam. 4x noemden ze: het gesprek (mijn verhaal kwijt kunnen). (2x werd hierbij genoemd dat ze elkaar lieten uitpraten.) 1x werd apart genoemd: goed luisteren.

⁸ Gemakshalve worden de kinderen en jongeren in het vervolg met jongeren aangeduid, omdat de gemiddelde leeftijd 14 jaar is.

Op de vraag wat de meeste indruk heeft gemaakt (N=9) werd 3x genoemd: dat we goed naar elkaar luisterden. 2x werden de excuses genoemd:

Dat ze allebei spijt hadden van wat ze gedaan hebben. Ze hebben allebei toch hun excuses aangeboden. (netwerk slachtoffer, leeftijd en geslacht onbekend)

4.3.4 Waardering Eigen Kracht-conferentie

De Eigen Kracht-conferentie kreeg gemiddeld een 7,3. (N=11). (minimum 2, maximum 10, 3 onvoldoendes).

Een 10, het ging goed. (dader, leeftijd en geslacht onbekend)

Een 9, ik vond dat het goed was. Maar een paar minpuntjes. (meisje, 11 jaar, netwerk slachtoffer)

Een 4, ik vond het gesprek raar en ze wilde een oplossing voor iets zoeken wat niet het probleem was. (jongen, 16 jaar, netwerk slachtoffer)

4.3.5 Waardering plan

6 jongeren gaven aan dat er een plan gemaakt is. (N=11). Dit plan kreeg gemiddeld een 7,3. (N=6). (minimum 6, maximum 9).

Een 9, omdat ik het er mee eens ben, maar ik vind het een beetje jammer dat juf X bijna alles heeft bepaald. (meisje, 12 jaar, slachtoffer)

4.3.6 Waardering Eigen Kracht-coördinator

De Eigen Kracht-coördinator kreeg gemiddeld een 7,6. (N=8). (minimum 4, maximum 10, 1 onvoldoende).

Een 10, ze stelde goede vragen en zo. (jongen, 14 jaar, slachtoffer)

Een 7, soms greep hij wel in, maar echte discussies moest iemand anders stoppen. (meisje, 11 jaar, netwerk slachtoffer)

4.3.7 Opmerkingen of suggesties

Twee jongeren hadden nog een opmerking:

Alleen dat ik blij ben dat er een luisterend oor was. (meisje, 12 jaar, slachtoffer)

Doe gewoon tegen mekaar. (netwerk slachtoffer, leeftijd en geslacht onbekend)

4.4 Algemene bevindingen tevredenheid

4.4.1 Informatie

Zowel de jongeren als de volwassen deelnemers en professionals vonden dat ze voldoende informatie hebben gekregen over een EK-c als herstel nodig is. Degenen die niet voldoende informatie hebben gehad, waren duidelijk uitzonderingen.

Tabel 4.1 Informatie

deelnemers	N	voldoende informatie EK-c	onvoldoende informatie EK-c	een beetje informatie EK-c	N	gang van zaken ja	gang van zaken nee
professionals	18	16	2	0	18	16	2
volwassenen	31	31	0	0	29	29	0
jongeren	11	9	1	1			

Conclusie: voor deze Eigen Kracht-conferenties als herstel nodig is geldt dat de deelnemers voldoende informatie hebben gekregen over de EK-c en over de gang van zaken tijdens de EK-c. De professionals ook over hun rol tijdens de EK-c.

4.4.2 Tijdens de EK-c

Het overgrote deel van de professionals van deze herstel-EK-c's gaf aan:

- dat ze tijdens de EK-c hebben kunnen zeggen wat ze wilden (10 van de 11),
- dat ze (ten dele) hebben kunnen meewerken aan een oplossing (9 van de 12).

Het overgrote deel van de volwassen deelnemers van deze herstel-EK-c's gaf aan:

- dat ze tijdens de EK-c hebben kunnen zeggen wat ze wilden (87,5%, N=32),
- dat ze tijdens de EK-c konden vragen wat ze wilden (83,3%, N=30),
- dat ze (ten dele) hebben kunnen meewerken aan een oplossing (96,9%, N=32).
- dat er genoeg naar hen geluisterd is (83,9%, N=31).

Het overgrote deel van de jongeren van deze herstel-EK-c's gaf aan:

- dat ze tijdens de EK-c hebben kunnen zeggen wat ze wilden (9 van de 11),
- dat ze tijdens de EK-c konden vragen wat ze wilden (9 van de 11),
- dat ze (ten dele) hebben kunnen meewerken aan een oplossing (9 van de 11),
- dat er genoeg naar hen geluisterd is (8 van de 11).

Tabel 4.2 Kunnen zeggen wat men wilde

deelnemers	N	ja	nee	ten dele
professionals	11	10	0	1
volwassenen	32	28 (87,5%)	1 (3,1%)	3 (9,4%)
jongeren	11	9	2	0

Tabel 4.3 Kunnen vragen wat men wilde

deelnemers	N	ja	nee	ten dele
volwassenen	30	25 (83,3%)	3 (10%)	2 (6,7%)
jongeren	11	9	2	0

Tabel 4.4 Kunnen meewerken aan een oplossing

deelnemers	N	ja	nee	ten dele
professionals	12	5	3	4
volwassenen	32	21 (65,6%)	1 (3,1%)	10 (31,3%)
jongeren	11	7	2	2

Tabel 4.5 Genoeg geluisterd

deelnemers	N	ja	nee	weet niet
volwassenen	31	26 (83,9%)	3 (9,7%)	2 (6,5%)
jongeren	11	8	2	1

Conclusie: voor deze Eigen Kracht-conferenties als herstel nodig is geldt dat het overgrote deel van de deelnemers heeft kunnen zeggen wat ze wilden, dat ze konden vragen wat ze wilden en dat er genoeg naar hen geluisterd is.

Ruim driekwart van de deelnemers is van mening dat ze konden meewerken aan een oplossing of ten dele konden meewerken aan een oplossing.

4.4.3 Veilig voelen

6 van de 11 jongeren voelden zich op hun gemak tijdens de herstel-EK-c's. 4 jongeren voelden zich soms wel en soms niet veilig en 1 jongere voelde zich niet op zijn gemak. Van de volwassen deelnemers (N=31) op de herstel-EK-c voelde iedereen zich veilig tijdens de EK-c.

Tabel 4.6 Veiligheid

deelnemers	N	ja	nee	soms wel, soms niet
volwassenen	31	31 (100%)	0	0
jongeren	11	6	1	4

Conclusie: alle volwassen deelnemers aan deze EK-c's als herstel nodig is voelden zich veilig tijdens de EK-c. Bijna de helft van de jongeren voelde zich niet altijd veilig tijdens de EK-c.

4.4.4 Verwachting

Professionals en volwassenen verwachtten van EK-c's als herstel nodig is vooral dat deelnemers met elkaar in gesprek komen. Professionals verwachtten ook een oplossing. De volwassen deelnemers noemden dat aanzienlijk minder. Van de volwassenen verwachtten 2 deelnemers dat er excuses aangeboden zouden worden. 9 volwassenen hadden geen verwachting van de EK-c of verwachtten er weinig van.

Op één na gaven alle professionals aan dat hun verwachting geheel of ten dele is uitgekomen. Eén had een negatieve verwachting, maar werd daarin beschaamd. Ruim de helft van de volwassen deelnemers gaf aan dat hun positieve verwachting is uitgekomen of gedeeltelijk is uitgekomen. 2 hadden een negatieve verwachting, maar werden daarin beschaamd.

Tabel 4.7 Verwachting

deelnemers	N	oplossing	gesprek	excuses	overig	weinig/geen
professionals	18	10	10			1
volwassenen	28	7	7	2	5	9

Tabel 4.8 Verwachting uitgekomen

deelnemers	N	positieve verwachting: ja	positieve verwachting: nee	positieve verwachting: ten dele	negatieve verwachting: ja	negatieve verwachting: nee	negatieve verwachting: ten dele
professionals	17	10	0	6		1	
volwassenen	26	10	1	6	4	2	3

4.4.5 Opzien tegen de EK-c

Er is aan de volwassen deelnemers en aan de jongeren gevraagd of ze van te voren hadden opgezien tegen de EK-c en of gebeurd is waar men tegenop zag. Bijna de helft van de volwassenen zag niet op tegen de EK-c. Ruim de helft zag er wel tegenop of een beetje tegenop. Als reden werd angst voor escalatie genoemd, confrontatie met de andere partij of dat er geen oplossing zou komen. Meer dan de helft van degenen die er wel tegen opzagen (of een beetje), gaven aan dat ook gebeurd is waar men bang voor was. Bijna driekwart van de jongeren zag een beetje tegen de EK-c op. Waar ze tegenop zagen, gebeurde ook werkelijk op de EK-c.

Tabel 4.9 Opgezien tegen de EK-c

deelnemers	N	ja	nee	een beetje
volwassenen	30	11 (36,7%)	14 (46,7%)	5 (16,7%)
jongeren	11	0	3	8

Tabel 4.10 Is gebeurd waar men tegen opzag?

deelnemers	N	ja	nee	een beetje
volwassenen	11	5	4	2
jongeren	8	6	1	1

Conclusie: bij deze EK-c's als herstel nodig is zagen ruim de helft van de volwassen deelnemers en jongeren tegen de conferentie op. In meer dan de helft van de gevallen is daadwerkelijk gebeurd waar men bang voor was.

4.4.6 Voldoende deelnemers

Bijna alle professionals en volwassen deelnemers zijn van mening dat er voldoende deelnemers op de EK-c aanwezig waren om een plan te kunnen maken.

Ruim driekwart van de professionals en volwassen deelnemers vond dat er geen deelnemers aanwezig waren op de herstel-EK-c die daar niet hadden moeten zijn.

Tabel 4.11 Aanwezigheid deelnemers EK-c

deelnemers	N	voldoende deelnemers op EK-c	onvoldoende deelnemers aanwezig op EK-c
professionals	18	15	3
volwassenen	32	28 (87,5%)	4 (12,5%)

deelnemers	N	mensen aanwezig die er niet bij hadden moeten zijn	aanwezige deelnemers terecht aanwezig
professionals	18	4	14
volwassenen	31	6 (19,4%)	25 (80,6%)

Conclusie: de volwassenen en professionele deelnemers aan deze EK-c's als herstel nodig is vonden dat er voldoende deelnemers aanwezig waren om een plan te maken. De mensen die aanwezig waren, waren daar terecht aanwezig volgens bijna alle deelnemers.

4.4.7 Belangrijkste van EK-c's

Bij EK-c's als herstel nodig is vonden de professionals en de volwassen deelnemers het gesprek het belangrijkste, gevolgd door de oplossing. (Alleen de overeenkomende items zijn in het schema opgenomen.) Bij de volwassen deelnemers werd het gesprek ruim 5x vaker dan de oplossing genoemd. De jongeren vonden de oplossing het belangrijkste, daarna dat ze hun verhaal kwijt konden.

Tabel 4.12 Belangrijkste van de EK-c

deelnemers	N	het gesprek	oplossing	bewustwording	excuses aangeboden
professionals	18	9	5	2	
volwassenen	30	22	4		2
jongeren	11	4	5		

Conclusie: bij EK-c's als herstel nodig is vond men het gesprek en de oplossing het belangrijkste. Het gesprek vond men ook vele malen belangrijker dan dat er excuses zijn aangeboden.

4.4.8 Meeste indruk

Tabel 4.13 Meeste indruk

deelnemers	N	gesprek	emoties	begrip voor elkaar	leiding EK-coördinator	rust van deelnemer(s)	excuses aangeboden	naar elkaar luisteren
professionals	16		5	4	2			
volwassenen	26	5	3			2	1 ⁹	
jongeren	9						2	3

Conclusie: bij EK-c's als herstel nodig is maakten de gesprekken en de emoties van de deelnemers de meeste indruk op de deelnemers. De jongeren noemden speciaal dat ze ervan onder de indruk waren dat er geluisterd is naar elkaar.

⁹ In deze schema's staan alleen items genoemd die meer dan 1x genoemd zijn door de respondenten. Bij een herstel-conferentie kan verwacht worden dat excuses worden genoemd. Dat is maar 1x gebeurd. Het is hier genoteerd ter illustratie.

4.4.9 Wat verraste de deelnemers?

Tabel 4.14 Wat verraste

deelnemers	N	gesprek	emoties	oplossing	excuses aangeboden
professionals	13		3		4
volwassenen	25	2		3	1

4 professionals gaven aan dat ze verrast waren dat er excuses zijn aangeboden. Niet alleen door de dader(s), maar ook door een slachtoffer.

4.4.10 Terugkijken op de situatie

Bijna de helft van de volwassen deelnemers keek door de Eigen Kracht-conferentie anders terug op de situatie of gedeeltelijk anders terug op de situatie. (N=31)

Tabel 4.15 Terugblik op situatie veranderd

deelnemers	N	ja	nee	ten dele
volwassenen	31	10 (32,3%)	16 (51,6%)	5 (16,1%)

4.4.11 Toekomst

Ruim de helft van de volwassen deelnemers aan herstel-EK-c's zei dat men door deze Eigen Kracht-conferentie (gedeeltelijk) anders naar de toekomst kijkt. (N=31).

Tabel 4.16 Toekomstverwachting veranderd

deelnemers	N	ja	nee	ten dele
volwassenen	31	15 (48,4%)	11 (35,5%)	5 (16,1%)

4.4.12 Plan

Het overgrote deel van de deelnemers verklaarde dat er een plan gemaakt is. De volwassen deelnemers en de professionals dachten dat de plannen voor het grootste deel wel uitvoerbaar zijn.

Tabel 4.17 Plan gemaakt

deelnemers	N	ja	nee	weet niet
professionals	16	14	2	
volwassenen	31	25 (80,6%)	5 (16,1%)	1 (3,2%)
jongeren				

Tabel 4.18 Uitvoerbaarheid plan

deelnemers	N	ja	nee	ten dele
professionals	15	9	0	6
volwassenen	25	20	0	5

4.4.13 Waardering tevredenheid

Waardering Eigen Kracht-conferentie

Waardering EK-c als herstel nodig is, professionals (N=18)	7,6
Waardering EK-c als herstel nodig is, volwassenen (N=32)	7,6
Waardering EK-c als herstel nodig is, jongeren (N=11)	7,3

Waardering plan

Waardering plan bij herstel-EK-c, professionals (N=14)	6,9
Waardering plan bij herstel-EK-c, volwassenen (N=25)	7,3
Waardering plan bij herstel-EK-c, jongeren (N=6)	7,3

Waardering Eigen Kracht-coördinator

Waardering coördinator bij herstel-EK-c, professionals (N=18)	8,0
---	-----

Waardering coördinator bij herstel-EK-c, volwassenen (N=31)

8,4

Waardering coördinator bij herstel-EK-c, jongeren (N=8)

7,6

Tabel 4.19 Waardering tevredenheid

deelnemers	N	gemiddeld cijfer EK-c	N	gemiddeld cijfer plan	N	gemiddeld cijfer EK- coördinator
professionals	18	7,6	14	6,9	18	8,0
volwassenen	32	7,6	25	7,3	31	8,4
jongeren	11	7,3	6	7,3	8	7,6

Conclusie: Zowel de EK-c als het plan als de EK-coördinator werden door alle deelnemers met een ruime voldoende beoordeeld. De jongeren waardeerden de EK-c en de EK-coördinator lager dan de volwassen deelnemers en professionals.

5. Follow-up Eigen Kracht-conferenties als herstel nodig is

5.1 Inleiding

De 20 professionals die geïnterviewd zijn, werken bij de volgende organisaties en hebben de volgende functies:

- 8x politie (1x buurtregisseur, 7x zorgcoördinator Veiligheidshuis)
- 3x jeugdzorg (1x jeugdbeschermer, 1x teammanager, 1x spoedhulp)
- 2x maatschappelijk werk (1x maatschappelijk werker, 1x sociaal werker)
- 1x geestelijke gezondheidszorg (preventiewerker)
- 1x gemeente (bewonersadviseur)
- 1x reclassering (reclasseringsambtenaar)
- 1x woningcorporatie (medewerker zorg en overlast)
- 1x re-integratiebureau UWV (coach UWV)
- 2x school (1x schoolmaatschappelijk werker, 1x coördinator zorg en welzijn, ROC)

Van de 39 volwassen deelnemers die geïnterviewd zijn, werd aangegeven dat ze betrokken waren als:

- 10x slachtoffer
- 9x netwerk slachtoffer
- 3x zowel dader als slachtoffer
- 2x slachtoffer en dader, waarbij opgemerkt wordt dat niemand hier dader is, hooguit is iedereen slachtoffer
- 5x daders
- 8x netwerk dader
- 2x netwerk dader en slachtoffer.

Tabel 5.1 Volwassen deelnemers

volwassen deelnemers	N	percentage
slachtoffer	10	25,6%
netwerk slachtoffer	9	23,1%
zowel dader als slachtoffer	3	7,7%
slachtoffer en dader, waarbij opgemerkt wordt dat niemand hier dader is, hooguit is iedereen slachtoffer	2	5,1%
dader	5	12,8%
netwerk dader	8	20,5%
netwerk dader en slachtoffer	2	5,1%
totaal	39	100%

Van de 13 jongeren die geïnterviewd zijn, werd aangegeven dat ze betrokken waren als:

- 7x slachtoffer
- 5x dader
- 1x uit het netwerk van de dader.

Tabel 5.2 Jongere deelnemers

jongere deelnemers	aantal follow-up interviews	aantal EK-c's	daders	netwerk dader	slachtoffers
meisjes	10	6	3	1	6
jongens	3	3	2	0	1
totaal	13	9	5	1	7

5.2 Follow-up professionals

5.2.1 Terugblik op de EK-c

Op de vraag hoe men terug kijkt op de Eigen Kracht-conferentie (N=20), antwoordden 7 aanvragers dat ze er zelf niet bij waren. 13 waren wel aanwezig. 11 professionals keken positief terug op de EK-c als herstel nodig is. (N=13). Men vond de EK-c positief en nuttig, goede regie met voldoende resultaat. 1 professional keek met gemengde gevoelens terug op de EK-c en 1 uiterst negatief; het leverde niet op wat ze ervan hoopten of het lukte niet om alle betrokkenen om tafel te krijgen.

Op zich wel goed. Heeft wel beweging gebracht in de moeilijke situatie. Daardoor is het weer verder gaan bewegen. (schoolmaatschappelijk werker)

Het belangrijkste van de Eigen Kracht-conferentie vond men (N=14) dat de mensen met elkaar in gesprek waren (8x), verder dat iedereen erbij betrokken was. (2x).

Dat de dader zijn kant van het verhaal kon vertellen aan het slachtoffer en het slachtoffer toch wel openstond voor zijn verhaal, waardoor zij ook wel rust heeft gevonden. (reclasseringsambtenaar)

Dat er toch een moment is bereikt dat de meisjes bereid waren iets verder te kijken dan hun eigen verhaal en dat ze doorkregen dat het meer mensen betrof waaronder hun ouders. (zorgcoördinator, politie)

Op de vraag wat de meeste indruk maakte (N=12), noemden 5 professionals de emoties. Verder zeer uiteenlopende antwoorden:

Het einde: toen de EK-c al afgerond was, liepen de twee meisjes die beweerden dat ze het slachtoffer waren naar de andere drie meisjes en gaven ze een hand. (zorgcoördinator, politie)

Dat de leerlingen zelf tot ontwikkeling kwamen, dankzij een onafhankelijk iemand. Daar hadden ze respect voor. Niet iemand van school, want die was dan misschien partijdig. (coördinator zorg en welzijn, ROC)

5.2.2 Hoe keek men terug op de tijd na de EK-c?

6 professionals (N=17) meldden een positief resultaat na de EK-c. De rust was weergekeerd of het probleem was opgelost of er waren geen ruzies meer geweest. 2x werd genoemd dat de daders taakstraffen hebben gekregen. 2x werd genoemd dat er geen of minder klachten of meldingen zijn geweest. Twee van de professionals vonden het deels teleurstellend, in één geval omdat een deel van de jongens nog steeds met de politie in aanraking komt; bij een aantal ouders en jongeren heeft het niet het resultaat opgeleverd waarop hij had gehoopt. In drie situaties zijn er in de tijd na de EK-c grove incidenten en escalatie geweest en vond men dat de EK-c helemaal niet geholpen heeft.

De dader heeft iets minder straf gekregen, omdat ze hieraan heeft meegedaan. (zorgcoördinator, politie)

Sinds de EK-c was de situatie van de dader en de situatie van het slachtoffer volgens 5 professionals verbeterd, in 1 situatie was het verslechterd, in 2 situaties was het hetzelfde gebleven en 9 professionals (de helft van de professionals) wisten niet, hoe het na 3 maanden met (de situatie van) het slachtoffer en de dader was. (N=17)

Voor dader en slachtoffer verbeterd: het escaleert minder vaak en er zijn minder mensen bij betrokken. (schoolmaatschappelijk werk)

Weet ik niet, de EK-c is wel een soort afsluiting geweest voor de dader. Hij heeft zijn straf gehad en kan nu weer vooruitkijken. (reclasseringsambtenaar)

5.2.3 Waardering Eigen Kracht-conferentie

De herstel-EK-c kreeg van de professionals gemiddeld een 6,9. (N=13). (minimum 4, maximum 9, 1 onvoldoende).

Een 8, ik vond het een positieve bijeenkomst, dat de emoties zijn uitgesproken.
(zorgcoördinator, politie)

Een magere 6. Als ik wist wat ik had kunnen verwachten, dan had ik ingegrepen: 1. De inhoud was soms heel erg kwetsend. 2. De één mocht langer spreken dan de ander. 3. Ik miste een autoriteit. De coördinator had een lieve stem, maar werd overschreeuwd.
(bewonersadviseur, gemeente)

Er is gevraagd waar de Eigen Kracht-conferentie voor gezorgd heeft. (N=15). Enkele voorbeelden: De Eigen Kracht-conferentie heeft ervoor gezorgd:

Dat alles op tafel kwam, behoorlijk eerlijk. (sociaal werker)

Dat deze meisjes eerst nadenken voor ze wat doen; dat het niet meer escaleert en dat de moeders contact hebben met elkaar indien nodig; dat er meer eigen verantwoordelijkheid wordt genomen. Ik denk zeker dat het ervoor gezorgd heeft dat iedereen zijn hart kon luchten. (zorgcoördinator, politie)

Dat zowel het slachtoffer als de dader rust hebben kunnen vinden met de situatie die gebeurd is. (reclasseringsambtenaar)

Heeft er herstel van relaties plaatsgevonden? 9 professionals gaven aan dat er excuses zijn aangeboden en aanvaard of een hand is gegeven (N=15). 5 keer is er geen herstel gekomen. 1 keer gedeeltelijk.

Ja er zijn wel excuses aangeboden. Opvallend: slachtoffer heeft als eerste excuses aangeboden. Ze komen niet meer bij elkaar over de vloer. (zorgcoördinator, politie)

Ja, er zijn twee personen die elkaar toegezegd hebben om elkaar anders te benaderen: op een open en positieve wijze. Weet niet of dat het geval is. (schoolmaatschappelijk werk, school)

Nee, de situatie is bijna onherstelbaar. De ruzie was aanleiding om de verborgen agenda uit te voeren: de ene wilde de buurvrouw kwijt en wilde verhuizen.

Gedeeltelijk: twee van de verdachten wel, de dader niet. (zorgcoördinator, politie)

5.2.4 Het plan

Volgens 16 professionals is er een plan gemaakt (N=17). Volgens 1 professional niet. Beide partijen hadden er geen behoefte aan. Het slachtoffer wilde laten zien welke consequentie de inbraak had: behalve de inbraak ook slecht slapen en niet meer alleen thuis durven blijven van de dochter. Hoewel er geen herstelplan gemaakt is, heeft deze EK-c wel wat betekend:

De dader heeft zijn verantwoordelijkheid genomen voor zijn daden. Positief punt dat hij wilde meewerken aan de EK-c. (reclasseringsambtenaar)

Op de vraag wat men de belangrijkste afspraken van het plan vond, kwamen zeer diverse antwoorden, gerelateerd aan de specifieke aard van de EK-c. (N=12). Wat het meest genoemd werd, zijn intentie-afspraken: 3x over communicatie: elkaar aanspreken als er iets is, stoppen met negatief praten over elkaar, 4x over fatsoenlijke omgangsnormen: elkaar met respect behandelen, 1x juist elkaar negeren. Er zijn weinig concrete afspraken genoemd.

5 professionals verklaarden dat alle afspraken uit het plan zijn nagekomen (N=12). 2 professionals zeiden: nee, helemaal niet. Als reden werd genoemd dat door de vakantie die direct op de EK-c volgde, de afspraken nog niet konden ingaan. Een andere professional noemde grove incidenten en escalatie van de situatie. Wat heeft de EK-c in deze situatie betekend?

Dat er na lange tijd van geen contact tussen vader en moeder er wel contact is geweest en de vader van de kinderen kon horen wat er in hen leefde t.a.v. de bezoekenregeling. Hij zag ze huilen. De kinderen hebben hun verhaal kunnen doen. (jeugdbeschermer)

3 professionals wisten niet of de afspraken zijn nagekomen. 2 professionals zeiden dat de afspraken ten dele zijn nagekomen. Eén gaf als reden:

Familie X weigert om op een positieve manier in beweging te komen, van vechtmodus naar samenwerkingsmodus lukt uiterst moeizaam. (teammanager jeugdbeschermer)

1 professional gaf aan dat het herstelplan naderhand is veranderd.

Op school is besloten er nog een vervolg op te geven. Daarna is de rust weergekeerd. Er was wel een afspraak gemaakt, maar die is in een ander jasje gegoten. Er zou een vervolggesprek komen met een gedeelte. Dat groepje is kleiner gemaakt, tot de bron. En er is meer aandacht geschonken aan de voorbereiding van die bijeenkomst dan bij de EK-c. (schoolmaatschappelijk werk)

Bij de zaken waar de afspraken niet zijn nagekomen, verwachtten de professionals in één zaak dat er nog een oplossing komt, omdat de burenruzie bij de Treiter-aanpak in handen is gekomen. Daardoor is er beweging in gekomen. Bij de overige zaken verwachtten ze niet dat de afspraken nog nagekomen zullen worden, deels omdat het in hun ogen 'onrealistische eisen' zijn, deels vanwege de onwil van de betrokkenen.

5.2.5 Waardering van het plan

Het plan kreeg gemiddeld een 7,0. (N=8). (minimum 2, maximum 9, 1 onvoldoende).

Een 8, omdat ze zelf hebben aangegeven wat ze denken dat nodig is om het te voorkomen. (zorgcoördinator, politie)

Een 7: lastig, vooral intentie-afspraken: is zo moeilijk te controleren. Jammer dat er geen vervolgafspraak is. Evaluatie zou wel zinvol zijn. Soms is niet alles uitgesproken. (zorgcoördinator, politie)

Er is gevraagd deze zin aan te vullen: Door het herstelplan... (N=8) Hierop volgden heel verschillende antwoorden. 6x positief, 1x negatief. Enkele voorbeelden:

Door het herstelplan kunnen de betrokkenen zonder uitlokkingen met elkaar omgaan, kunnen ze op een normale manier elkaar tegen komen zonder boos te zijn. (zorgcoördinator, politie)

Je bent er gezamenlijk verantwoordelijk voor. Er bestaat verbinding tussen de mensen die er waren. (algemeen leidinggevende, woningcorporatie)

Door het plan zie je wel dat er potentie is: vraaggericht te werk gaan: wat is de behoefte vanuit de bewoners, niet vanuit de gemeente. (wijk-coördinator, gemeente)

Door het plan is de communicatie hersteld tussen bewoners sinds drie jaar. (bewonersadviseur, gemeente)

5.2.6 Toekomst

Op de vraag hoe men naar de toekomst kijkt wat deze situatie betreft en welke rol de Eigen Kracht-conferentie heeft gespeeld, kwamen ook heel diverse antwoorden. (N=14). 3x wisten de professionals het niet, omdat ze geen zicht op het vervolg hadden. 6 professionals waren positief over de toekomst. De deelnemers aan de EK-c hebben ervan geleerd (3x), het is weer goed gekomen in de familie (2x) en er zijn minder escalaties (1x). In twee situaties heeft de EK-c niet geholpen. In beide gevallen ging het om een ernstige burenruzie. De EK-c was een poging om de dialoog in stand te houden. In allebei de situaties is gekozen voor een andere aanpak. 3x was men sceptisch wat de toekomst betreft, omdat het sociale milieu weinig ondersteuning biedt.

Deze meiden zullen niet meer zo snel met elkaar in conflict komen. De EK-c heeft wel een rol gespeeld: dat dit zo niet kan en dat je meer mensen schaaft dan alleen de meisjes. Op het metrostation [waar een ruzie escaleerde met een mes, CM] hebben ze mensen beangstigd. Die weten niet wat ze moeten doen of ze moeten ingrijpen. (zorgcoördinator, politie)

Sceptisch. Het is heel fragiel: de jongens zeggen ja, maar doen nee, zeker als er geen sturing is vanuit het ouderlijk huis. EK-c heeft eruit gehaald wat erin zat als bemiddelaar. (buurtregisseur van politie)

5.2.7 Opmerkingen

Verskillende professionals hadden nog opmerkingen of suggesties die voor Eigen Kracht van belang kunnen zijn. (N=13)

Opmerkingen over de voorbereiding van de EK-c:

De voorbereiding was zeer slecht. Maatschappelijk werk was er niet, schoolmaatschappelijk werk was er niet, de politie was er niet bij. De ruzie was er al drie jaar met de nodige aangiften. De buurtregisseur en de buurtbeheerder van de woningbouw waren er niet en de burens waren niet uitgenodigd. (bewonersadviseur, gemeente)

Kostte van te voren wel heel veel tijd en energie, heel erge tijdsinvestering. Wel heel fijn dat het wel lukte. (zorgcoördinator, politie)

De opzet ging wat moeizaam. Ik moest heel vaak heen en weer bellen. (coördinator zorg en welzijn, ROC)

Het wordt heel snel opgepakt. Dan zie je meteen resultaten. (spoedhulp, jeugdzorg)

Opmerkingen over de aanwezigen:

Aan de slachtofferkant zaten de meeste mensen. De dader zat er alleen met haar moeder. Wanverhouding. Wel belangrijk dat het in evenwicht is. (zorgcoördinator, politie)

Van te voren duidelijk gemaakt: dat ze een vertrouwenspersoon mochten meenemen, nu hadden sommige wel drie vertrouwenspersonen bij zich, die ook nog een heel grote stem hadden. Van te voren aangeven hoeveel vertrouwenspersonen en of ze mee mogen praten. Ik vond dat er veel te veel mensen waren. Dat zorgde voor heel veel onrust.
(schoolmaatschappelijk werk)

Opmerkingen over de afspraken die aan het begin van de EK-c gemaakt worden:

Van te voren is gezegd: er is ruimte voor time-out. Er is niet afgesproken wat er daarna gebeurt: komt iemand weer terug in de ruimte en waar haak je weer aan. Van te voren moet die persoon ook duidelijk aangeven of hij een time-out neemt. Nu verlieten heel veel mensen de ruimte zo maar en kwamen niet meer terug. Daar was heel veel ruimte voor.
(schoolmaatschappelijk werk)

Opmerkingen over het gesprek:

De praatstok was in het begin ongemakkelijk, maar werd wel serieus genomen.
(zorgcoördinator, politie)

Gesprekstechniek met talking-stick: op moment dat één iemand wordt afgemaakt en tot op de bodem wordt afgebrand: grijp in! (teammanager, jeugdzorg)

Opmerkingen over de ruimte waar de EK-c gehouden wordt:

De opstelling was een hele grote cirkel. Was te groot. Dat creëerde afstand. Misschien minder kwetsbaar met tafel in het midden. (zorgcoördinator, politie)

Er zaten tafels tussen: voelde veiliger dan dat je helemaal open zit, hoewel open ook positief kan zijn. (zorgcoördinator, politie)

5.3 Follow-up volwassen deelnemers EK-c

5.3.1 Terugblik op de EK-c

Op de vraag hoe men terugkijkt op de EK-c als herstel nodig is, antwoordde 80,6% (29) van de volwassen deelnemers (N=36) positief. De EK-c heeft geholpen, was zinvol, omdat men kon uitleggen waarom er gehandeld is zoals er gehandeld is, ruzies werden uitgepraat. 19,4% (7) antwoordde met negatieve reacties. Een aantal deelnemers gaf aan dat ze hun verhaal niet kwijt konden in tegenstelling tot de andere partij (2x), of dat men voor leugenaar werd uitgemaakt (2x), 2 mensen voelden zich onder druk gezet om te ondertekenen.

Heel positief. De uitkomst is niet positief, het doel is niet bereikt, maar de opzet als geheel heb ik heel positief ervaren. Heeft bij mij heel wat te weeg gebracht. Heeft mij sterker gemaakt. (slachtoffer)

Goed gesprek gehad en elkaar de hand gegeven. (slachtoffer)

Ik denk dat het te snel is gegaan. Ik voelde heel erg de druk: er moet nu wat gebeuren, het moet nu goedkomen. Ik heb wel ondertekend, maar dacht 's nachts: had ik niet moeten doen. (netwerk dader, ook slachtoffer)

Het belangrijkste van de Eigen Kracht-conferentie vond men (N=36) 16x het gesprek (44,4%) (verhaal kunnen doen, zegje doen, het uit kunnen praten), waarbij 2x werd opgemerkt dat er niet onderbroken werd, 2x dat er geluisterd werd en 2x dat er gevoelens geuit konden worden.

7x werd de positieve uitkomst genoemd (19,4%) (dat het weer goed kwam, er samen uitkomen, goede oplossing, excuus aangeboden). Daarnaast nog individuele antwoorden. Enkele voorbeelden:

Ik ben er sterker uitgekomen, daarvoor was ik zoekende. (slachtoffer)

Dat het weer goed kwam, want ze moeten nog jaren met elkaar op school verder. (netwerk dader)

De confrontatie met de tegenpartij. (slachtoffer)

Op de vraag wat het meeste indruk gemaakt heeft (N=28), noemden de volwassen deelnemers 8x het gesprek en in het verlengde hiervan: 1x dat er geluisterd werd. De emoties werden 3x genoemd en dat er gelogen werd 2x. Verder diverse opmerkingen. Bijvoorbeeld:

Het inzicht dat je krijgt in hoe andere mensen dingen beleven. (geen dader en geen slachtoffer, niemand is hier dader, hooguit is iedereen slachtoffer)

Dat de andere partij zijn excuus aanbod. [NB zegt dader van slachtoffer, CM] (dader)

De verlegenheid van de jongen [dader, CM], *dat hij voor me zat, kin op de borst.* (slachtoffer)

5.3.2 Na de EK-c

Op de vraag hoe men terugkeek op de tijd na de EK-c, werd door 33,3% positief gereageerd (N=36). Respondenten gaven aan dat er meer rust is gekomen of dat de spanning weg is. 25% van de deelnemers gaf een negatieve reactie: de tijd is heel zwaar geweest of de situatie is verslechterd. 41,7% van de deelnemers keek met gemengde gevoelens terug op de tijd na de EK-c of zijn niet uitgesproken positief of negatief. De situatie is niet of weinig veranderd, mensen negeren elkaar of er zijn geen klachten meer gehoord.

Positief: er is een stuk ontspanning waar we naar streefden opgetreden. (niemand is hier dader en slachtoffer, hooguit is iedereen slachtoffer)

Opgelucht. (dader)

De situatie is geëscaleerd. Nu niet meer alleen op de avonden overlast, maar ook 's middags en 's ochtends. (slachtoffer)

Dit weerspiegelde zich ook in de volgende antwoordcategorieën. De situatie van de dader of het slachtoffer was volgens 47,2% van de deelnemers verbeterd. (N=36). 38,9% zei dat de situatie van de dader of het slachtoffer hetzelfde is gebleven en 13,9% zei dat de situatie is verslechterd.

Beter: voor de EK-c was er géén contact tussen mij en mijn broer met name, nu is er contact. (geen slachtoffers en daders, beide slachtoffer)

Situatie is verslechterd. De familie sluit mij buiten, dat blijft zo. (slachtoffer)

5.3.3 Waardering Eigen Kracht-conferentie

De Eigen Kracht-conferentie als herstel nodig is kreeg gemiddeld een 7,0. (N=34). (minimum 2, maximum 9, 5 onvoldoendes (14,7%)).

Een 8, het pakte heel anders uit dan wij dachten. Doordat iedereen aan het woord kwam, kreeg je een heel andere kijk op de zaak. (netwerk slachtoffer)

Een 7, omdat het op dat moment voor een hele hoop duidelijkheid heeft gezorgd voor alle partijen. (netwerk dader)

Een 4, ik denk dat er meer gezocht moet worden naar de echte waarheid. Niet: iedereen zou zijn eigen waarheid hebben en ze gaan uit van het goede in de mens. (slachtoffer)

Er is gevraagd waar de Eigen Kracht-conferentie voor gezorgd heeft. (N=35). 28,6% van de deelnemers zei dat de EK-c gezorgd heeft voor rust, normale omgang (er weer rust is in de klas of mensen weer normaal met elkaar omgaan, dat beide partijen weer op een goede manier samenwerken). 3x (8,6%) werd gezegd dat er niets is veranderd. Verder zeer diverse antwoorden. Een paar voorbeelden:

Dat er een hele last van mijn schouders af is. (dader)

Dat ik sterker ben geworden. Als de EK-c er niet was geweest, was ik nog steeds de onzekere, twijfelende, een emotioneel wrak. (slachtoffer)

Dat we opheldering hebben gekregen over de situatie. (netwerk dader)

Dat ik blij ben dat ik die jongen (de dader, CM) heb kunnen helpen. (slachtoffer)

Dat onze familie niet uit elkaar is gevallen. De een ging met die om en niet met die. Als je de een uitnodigde, moest je daar rekening mee houden. (netwerk slachtoffer)

Er is gevraagd of er herstel van relaties heeft plaatsgevonden. 44,4% van de deelnemers zei ja, waarbij 3x werd genoemd dat ze elkaar een hand hebben gegeven en 2x dat er excuses zijn gemaakt. 55,6% zei nee, waarbij 1x werd genoemd dat er een hand is gegeven en 2x dat er excuses zijn gemaakt. (N=36).

Ja, is nog gaande, we zitten nog in het proces dat is ingezet. Het was een dode relatie, er was helemaal niks. Nu wordt er wat gebeld. Als we elkaar zien op feestjes, dan is er geen spanning. We gaan af en toe bij elkaar op bezoek. (geen dader en geen slachtoffer, beide slachtoffer)

Ja, ze zijn geen vriendinnen, maar ze hebben het goed gemaakt. (netwerk dader)

Ja, het is gebleken in de tijd. Na de EK-c zijn we samen een borrel gaan drinken. Schouders eronder en weer van voor af aan. (netwerk slachtoffer)

Ja. Nee, niet echt. Op de EK-c wel hand geschud en ze heeft gezegd dat ze het hierbij wilden laten. (dader)

Nee, er zijn wel excuses gemaakt, talrijke en er zijn beloftes gemaakt, maar die zijn helemaal niet nagekomen. (slachtoffer)

Nee, als we elkaar tegen komen, was afgesproken om wél te groeten, maar als we niks zeggen, zegt de buurvrouw niets terug. (netwerk dader)

5.3.4 Het plan

Volgens 92,2% van de deelnemers (N=36) is er een plan gemaakt. Volgens 7 respondenten (19,4%) niet. 3x verklaarden respondenten van dezelfde EK-c dat er wel een plan is gemaakt. De andere 4 respondenten zijn afkomstig van 2 verschillende conferenties, waarbij alle

respondenten aangaven dat er geen plan is gemaakt. Dus bij 2 van de 22 conferenties is geen plan gemaakt.

Er is gevraagd: 'Wat vindt u de belangrijkste afspraken van het plan?' (N=39) en of de afspraken uit het herstelplan zijn nagekomen. (N=29). 3x is afgesproken om een nieuwe conferentie te beleggen. Dat is in twee situaties niet doorgegaan. Verder zijn er veel intentie afspraken gemaakt. Met name: normaal tegen elkaar doen, zich niet met de andere partij bemoeien, niet roddelen, geen ruzie maken, elkaar negeren, elkaar respecteren. 7x stoppen met ruzie, pesten of treiteren, overlast, bemoeien, roddelen. Dat is 1x ten dele nagekomen en 4x niet nagekomen. 2x wist men het niet, omdat het zich allemaal in de klas afspeelde. 5x zijn er afspraken gemaakt over communiceren: (als er iets is, dan rechtstreeks communiceren met degene over wie het gaat of naar juf of naar tussenpersoon toegaan indien dat is afgesproken): dat is 3x nagekomen, 1x niet, 1x wist men het niet, omdat dit zich in de klas afspeelde. 7x zijn er concrete afspraken gemaakt: bel zachter maken, schutting plaatsen, geld op de bank zetten, weer naar school gaan, in therapie gaan, sportafpraak, uitstapje maken. Hiervan zijn 4 afspraken uitgevoerd, 2 niet en 1 ten dele.

Van alle afspraken bij elkaar werd 8x gezegd dat alle afspraken zijn nagekomen, 8x ten dele, 10x niet en 3x dat men het niet wist.

Er is gevraagd naar de reden waarom afspraken ten dele zijn nagekomen. Hiervoor waren 8 diverse redenen (N=8). Een paar voorbeelden:

Dat er nog geen tijd voor is gevonden, je zou ook kunnen zeggen, dat het geen prioriteit heeft gekregen. (dader en slachtoffer)

Sportafpraak kon niet eerder vanwege gezondheidsklachten. (slachtoffer)

Hun manier van leven. Van mijn kant omdat ik absoluut geen interesse heb in contact met deze burens en met de overburens. (slachtoffer)

Als men aangaf dat de afspraken ten dele zijn nagekomen of niet zijn nagekomen, is gevraagd of men verwacht dat de afspraken alsnog worden nagekomen.

4x verwacht men van wel, 6x niet en 2 weten het niet (N=12).

Ja, omdat er geen onwil is, het gaat om de drukte. Het leeft wel. Ik zie hoe men bezig is en best wil. (dader en slachtoffer)

Nee, omdat ik verwacht dat deze mensen zo zullen blijven doen. Dat ik geen last meer van ze zal hebben geloof ik niet, de zomerperiode komt eraan. (slachtoffer)

Volgens de volwassen deelnemers is er geen herstelplan veranderd.

5.3.5 Waardering plan

Het plan kreeg gemiddeld een 7,5. (N=20). (minimum 6, maximum 9, 0 onvoldoendes)

Een 8, het hoeven geen vrienden te worden. Het zijn duidelijke afspraken. Als ze zich eraan houden kan er niks gebeuren. (netwerk dader)

Een 7, was wel de kern van het probleem en bewustwording: als je je handtekening zet, dan moet je je eraan houden en er niet later op terugkomen. (slachtoffer)

Op de vraag om de volgende zin aan te vullen: Door het herstelplan... gaven 3 respondenten aan dat door de afspraken van het herstelplan niets is veranderd (N=19). 16 respondenten gaven een positieve reactie. Ze gaven aan dat er door de afspraken weer rust is of contact is hersteld, of dat er geen problemen meer zijn. Verder veel individuele reacties. Enkele voorbeelden:

Door de afspraken kunnen de meiden weer lekker verder met hun school en toekomst en alles achter zich laten. (netwerk dader)

Heb ik in ieder geval iets waarmee ik de burens kan aanspreken. (slachtoffer)

Hebben we een compleet iets waarmee we kunnen streven naar het doel. Doel is een betere relatie met alle leden van de conferentie: ouders, broer en zijn vrouw en ik en mijn vrouw. (dader en slachtoffer)

Had ik gehoopt dat de afspraken nagekomen zouden worden, maar dat is niet het geval. (netwerk dader)

Als reden waarom er geen herstelplan is gemaakt of het herstelplan niet is uitgevoerd wordt 7x aangegeven dat men het niet weet en 1x dat er nog een vervolg EK-c komt (N=12). Verder:

Omdat het slachtoffer zei: we laten het hierbij. We praten er ook met de familie niet over. Het is afgesloten. (dader)

Het hoefde ook niet meer. Het was een beetje uit de hand gelopen. Hij heeft nog een taakstraf gekregen. (netwerk dader)

Ook als er geen plan is gemaakt of het plan niet is uitgevoerd, heeft de EK-c nog wel wat voor de situatie betekend (N= 10): respondenten gaven hierop diverse antwoorden. Er werd 5x aangegeven dat de EK-c niets voor de situatie betekend heeft.

Voor mij niets, voor mijn zoon: dat het even uitgepraat kon worden, dat beide partijen hun verhaal konden doen. (netwerk dader)

De twee EK-c's waar geen plan is gemaakt:

Voor mij is het een soort afronding geweest. (dader)

De EK-c heeft voor ons betekend dat we de dader gesproken hebben. (slachtoffer)

Waar geen plan is gemaakt of het plan niet is uitgevoerd (N=12), was volgens 10 deelnemers niets veranderd sinds de EK-c. Volgens 2 deelnemers was er na de EK-c wel wat veranderd: één situatie was verslechterd, de spanningen zijn hetzelfde gebleven; in een andere situatie was de overlast iets verminderd, maar nog steeds aanwezig.

Nee, het is afgesloten, hij heeft nog een taakstraf gedaan bij Halt. (netwerk dader)

Op de vraag hoe men naar de toekomst kijkt, gaf 51,5% van de deelnemers aan dat ze een positieve verwachting hebben (N=33). 24,2% van de deelnemers had geen positieve toekomstverwachting. De andere partij hield zich niet aan de afspraken en men verwachtte dat ze dat ook in de toekomst niet zullen doen. 24,2% had geen uitgesproken positieve of negatieve kijk op de toekomst of wisten het niet. Op de vraag welke rol de EK-c hierin heeft gespeeld, antwoordde 53,1% dat de EK-c een positieve rol heeft gespeeld, 34,4% zei dat de EK-c geen rol heeft gespeeld en 12,5% wist het niet.

Rooskleurig. We zijn wakker geschud en mocht er iets zijn, dan weten we waar we terecht kunnen. De EK-c heeft ons wakker geschud en ons begeleid en een duwtje in de rug gegeven: jullie kunnen het. (slachtoffer)

Toekomst? Weet ik nog niet. Ligt aan justitie. De EK-c heeft een grote rol gespeeld: als dat niet zo was geweest dan weet ik niet wat er weer gebeurd zou zijn als ze elkaar weer tegen waren gekomen met die boosheid, want die zat er nog. (netwerk dader)

Toekomst? Het is minder erg geworden, maar dat wil niet zeggen dat het minder erg is. Het is wel zo dat door die EK-c mensen toch wel een beetje schrokken en zich nu een beetje op de vlakke houden, dat er niet meer zo openlijk wordt gepest. (slachtoffer)

Voor de rest van de burens is het wel goed, maar die ene buurvrouw verandert niet. De EK-c heeft geen zin gehad voor mij. (netwerk dader)

5.3.6 Opmerkingen

Aan het eind van het interview had een groot aantal respondenten nog opmerkingen of suggesties die voor Eigen Kracht van belang kunnen zijn. (N=26)

7 mensen maakten een compliment: ga zo door, bedankt, stokje was goed, ouders erbij betrekken: beter kan niet.

3x wordt een opmerking gemaakt over een vorm van 'nazorg'. Een voorbeeld:

De EK-coördinatoren zijn uit beeld en komen niet meer in beeld. Als zij bij de evaluatie aanwezig zouden kunnen zijn, dan heeft dat meer effect, omdat ze objectief zijn en overwicht hebben en omdat ze geen partij zijn. Nu zijn er alleen maar verliezers. (slachtoffer)

3x vond men dat de vervolg-EK-c lang op zich liet wachten.

4x had men kritiek op de manier van leiding geven of op de coördinator: de leiding moet strakker, eerder ingrijpen. Verder opmerkingen die samenhangen met de specifieke aard van de betreffende EK-c.

Iedereen kwam aan bod, alleen als emoties meespelen, had wat strakker gekund. Toen werd er meer ruimte gegeven, waardoor er gauw een welles, nietes ontstond. Probeer je aan de afspraken te houden die in het begin zijn gemaakt. (netwerk dader)

De EK-coördinator zei: Nou, X [dader, CM] heeft wel een kort lontje. Dat maakte me boos. Zij vertelde gewoon hoe het is gegaan. Het was geen kort lontje, maar het was een en al emotie. (netwerk dader)

Dat je van te voren heel goed moet inschatten of het wel kan. Nu is er een heel lang traject geweest, heel veel energie in gestoken en hoog kostenplaatje voor de school. Voorgesprekken gehad. Heel veel tijd. Uiteindelijk heeft het niets opgeleverd. School heeft een flink kapitaal betaald aan Eigen Kracht. Het is afgesloten. Het ligt nu op het bordje van de school. (dader)

De EK-coördinatoren toch wat meer met psychologen laten praten, want ik denk dat daar een meer professionele feedback moet zitten om te beoordelen wat wel of niet klopt. Dat pathologische leugenaars daarmee weggkomen. En dat ze ook hun eigen waarheid hebben. Want dat doet pijn, dat je niet geloofd en erkend wordt. (slachtoffer)

Op zo'n avond moet wel echt tijd en gelegenheid zijn om dingen te overdenken en niet te snel een beslissing nemen. Bijvoorbeeld: extra pauze nemen om alles te laten bezinken voordat er een handtekening gezet moet worden. (netwerk dader, ook slachtoffer)

5.4 Follow-up jongeren

5.4.1 Terugblik op de EK-c

Van de 13 jongeren keken 10 jongeren positief terug. 5x werd genoemd dat het geholpen heeft en 2x dat contact was hersteld. 3 jongeren reageerden negatief (2 slachtoffers, 1 dader).

Je zag elkaars verdriet, dat je elkaar wel pijn hebt gedaan. (jongen, 17 jaar, slachtoffer)

Ik vond het nergens op slaan. Zij bleven ontkennen. Waarom gingen ze dan hun excuses aanbieden als ze niks hadden gedaan? (meisje, 17 jaar, dader)

Het belangrijkste van de EK-c vonden de meesten dat het uitgepraat is, dat ze hun eigen verhaal konden doen en dat er geluisterd werd. Dat werd 9x genoemd. (N=13).

Dat hij [de dader, CM] snapt hoe ik me voel. (meisje, 12 jaar, slachtoffer)

5.4.2 Na de EK-c

Na de EK-c ging het goed volgens 11 van de 13 jongeren. Ze deden weer normaal tegen elkaar of negeerden elkaar (volgens de afspraak die gemaakt was op de EK-c). 2 jongeren gaven aan dat een ander zich niet aan de afspraken hield. 8 jongeren gaven aan dat de situatie sinds de EK-c verbeterd was, 5 jongeren zeiden dat het hetzelfde voor hen is gebleven. Bij niemand was de situatie verslechterd.

Het gaat beter met me, ze groeten me en we gaan normaal met elkaar om. (meisje, 14 jaar, slachtoffer)

Het gaat beter met me, ik weet nu ook hoe ik met andere meisjes moet omgaan als ik ruzie krijg. Ik heb tips gekregen. (meisje, 15 jaar, dader)

5.4.3 Waardering EK-c

De EK-c als herstel nodig is kreeg van de jongeren gemiddeld een 6,7. (N=13) (minimum 4, maximum 9, 3 onvoldoendes)

Een 7, om even erover te praten wat er is gebeurd, wat er achter zat. (jongen, 17 jaar, dader)

Een 5, het deed me gewoon pijn. Ik had nog lef om te zeggen dat ik gelijk had. (meisje, 14 jaar, slachtoffer)

Negen keer is de relatie tussen het slachtoffer en de dader hersteld, twee keer niet (N=11).

Ja, niet dat ze vriendinnen zijn, maar gewoon goed. Ze hebben een hand gegeven en met elkaar gepraat alsof er niks aan de hand was. (meisje, 17 jaar, netwerk dader)

Nee, ze heeft alleen sorry gezegd, ik heb haar geen hand gegeven, dat wou ik niet. (meisje, 14 jaar, slachtoffer)

Er is aan de jongeren gevraagd waar de EK-c voor gezorgd heeft. De meesten (9x) gaven aan dat de EK-c ervoor gezorgd heeft dat ze zich weer goed of beter voelen, of dat het weer goed of rustiger is. (N=12). Eén meisje gaf aan dat haar woede erger geworden is (slachtoffer, 14 jaar).

De EK-c heeft ervoor gezorgd dat ik goed sorry kon zeggen tegen die meneer. (jongen, 17 jaar, dader)

5.4.4. Het plan

Volgens 12 jongeren is er een herstelplan gemaakt, volgens 1 niet. (N=13) De belangrijkste afspraken van het herstelplan zijn elkaar negeren (3x) en gewoon tegen elkaar doen (3x). Bijna alle afspraken die gemaakt zijn, zijn intentieverklaringen. Slechts 1x werd een concrete afspraak genoemd, zoals in therapie gaan. (N=11)

6x zijn alle afspraken nagekomen, 3x werd genoemd dat sommige afspraken wel en sommige afspraken niet zijn nagekomen. 2x werd aangegeven dat de situatie zich niet meer had voorgedaan (er is geen ruzie meer geweest, men is de andere partij niet meer tegengekomen) en dat de afspraken daarmee samenhangen. 1x wist de jongere het niet. (N=12). Er kwam niet duidelijk uit welke afspraken niet nagekomen waren. Als reden waarom sommige afspraken niet waren uitgevoerd, werden persoonlijke dingen genoemd. 2x werd gezegd dat men niet meer verwachtte dat de afspraken nog nagekomen zullen worden. 1x verwachtte de jongere wel dat hij de afspraak nog nakomt.

In geen enkele zaak is het herstelplan volgens de jongeren veranderd.

5.4.5 Waardering plan

Het herstelplan kreeg gemiddeld een 7,5. (N=11) (minimaal 6, maximaal 9)

Een 8, ik vind het beter om geen politie erbij te halen, maar het zelf op te lossen. (meisje, 14 jaar, slachtoffer)

Een 9, omdat het afspraken zijn die ervoor zorgen dat alles netjes verloopt en dat is de bedoeling. (meisje, 17 jaar, netwerk dader)

Op de vraag om de volgende zin aan te vullen: Door de afspraken van het herstelplan... (N=11) kwamen alleen positieve reacties. Het meeste werd genoemd dat de omgang met elkaar beter is geworden (6x). Verder dat er geen conflicten meer zijn gekomen, doordat men zich aan de afspraken houdt.

Door de afspraken van het herstelplan krijg je meer zelfvertrouwen als je afspraken nakomt. (jongen, 17 jaar, dader)

Als die afspraken niet waren gemaakt, dan zou ik verder gaan dan tussen wat er tussen haar en mij is gebeurd. Dan zou ik de dader zijn. (meisje, 14 jaar, slachtoffer)

5.4.6 Opmerkingen

Een meisje van 14 jaar (slachtoffer) had nog een opmerking:

In plaats van een EK-c zou een brief schrijven beter zijn: dader en slachtoffer aan elkaar. Waarom het is gebeurd en hoeveel het je spijt, omdat aankijken maakt het moeilijker om te zien wie je zoveel pijn heeft gedaan. Ze hebben op de rechtbank geen straf meer gekregen, omdat ze vonden dat de EK-c genoeg was. Als ze wel straf hadden gekregen, dan zou ik zeker weten dat ze ervan hebben geleerd, dat ze die fout niet nog een keer zullen maken.

Een meisje van 12 jaar (slachtoffer) meldde dat:

Onze juf was het aan het leiden. Ik denk dat zij [EK-coördinatoren, CM] dat hadden moeten doen. Ze bemoeiden zich er niet mee. Ze hadden zich er meer mee moeten bemoeien tijdens het gesprek. Ik had niet met ruzie willen eindigen. We waren niet de beste vrienden, maar dat hoeft ook niet.

5.5 Algemene bevindingen follow-up

5.5.1 Terugblik op de EK-c

Bij de herstel-EK-c keek meer dan driekwart van de deelnemers positief terug op de EK-c. De professionals kijken positiever terug op de EK-c dan de volwassen deelnemers.

Tabel 5.3 Terugblik

deelnemers	N	positief	negatief	met gemengde gevoelens
professionals	13	11	1	1
volwassenen	36	80,6%	19,4%	0
jongeren	13	10	3	0

Conclusie: Bij deze EK-c's als herstel nodig is, keken zowel de professionals als de volwassenen en de jongeren zeer positief terug op de EK-c.

5.5.2 Belangrijkste van de EK-c

Bij deze herstel-EK-c's vond iedereen het gesprek het belangrijkste. Met name dat ze hun eigen verhaal konden doen en dat het uitgepraat is. Door een aantal werd daarbij apart genoemd dat men het belangrijk vond dat er geluisterd werd.

Tabel 5.4 Belangrijkste van de EK-c

deelnemers	N	gesprek	iedereen erbij betrokken	Positieve uitkomst
professionals	14	8	2	
volwassenen	36	44,4%		19,4%
jongeren	13	9		

Conclusie: bij deze EK-c's als herstel nodig is werd het gesprek het belangrijkste gevonden.

Op de vraag wat de meeste indruk maakte noemden 5 professionals de emoties (N=12). De volwassen deelnemers noemden dat 3x. Verder noemden de volwassen deelnemers 8x het gesprek en 2x dat er gelogen werd (N=28). De jongeren noemden de emoties 2x en 1x dat er gelogen werd (N=13).

Conclusie: de emoties en het gesprek maakten de meeste indruk.

5.5.3 De tijd na de EK-c

Ruim een derde van de professionals (N=17) was positief over de tijd na de EK-c. Dit betrof 6 zaken. Twee professionals hadden geen vervelende meldingen of klachten meer gehad en concludeerden daaruit dat het goed ging (niet meegenomen bij positief resultaat). 3 meldden dat er geen positieve wending was gekomen (3 zaken). 4 van de aanvragers wist niet hoe het daarna is gegaan (2 professionals die aanwezig waren op de EK-c en 2 die niet aanwezig waren). De tijd na de herstel-EK-c leverde volgens de volwassen deelnemers 33,3% positieve reacties op (betrof 10 zaken), 25% negatieve reacties (7 zaken) en 41,7% keek er met gemengde gevoelens op terug (10 zaken) (N=36). De professionals keken er positiever op terug dan de volwassen deelnemers. 11 van de 13 jongeren keken positief terug (7 zaken). De 2 jongeren die negatief terugkeken op de tijd na de EK-c hebben het over 2 verschillende zaken.

Tabel 5.5 Tijd na de EK-c

deelnemers	N	positief	geen klachten meer	negatief	met gemengde gevoelens	weet niet
professionals	17	6	2	3	2	4
volwassenen	36	33,3%		25%	41,7%	
jongeren	13	11		2		

Conclusie: een derde van de professionals en van de volwassen deelnemers is onverdeeld positief over de tijd na de EK-c. De volwassen deelnemers zijn negatiever en keken vaker met gemengde gevoelens terug op de tijd na de EK-c dan de professionals. De jongeren zijn veel positiever over de tijd na de EK-c.

De situatie van de dader of het slachtoffer is volgens 5 professionals verbeterd (N=17), volgens 2 hetzelfde gebleven en volgens 1 verslechterd. 9 wisten het niet.

De situatie is volgens 47,2% van de volwassen deelnemers (N=36) verbeterd. Volgens 38,9% hetzelfde gebleven en volgens 13,9% van de deelnemers verslechterd.

Tabel 5.6 Sinds de EK-c is de situatie waar het om ging

deelnemers	N	verbeterd	het zelfde	verslechterd	weet niet
professionals	17	5	2	1	9
volwassenen	36	47,2%	38,9%	13,9%	
jongeren	13	8	5	0	

Conclusie: minder dan een derde van de professionals meent dat de situatie van de dader of het slachtoffer sinds de EK-c is verbeterd. Van de volwassen deelnemers gaf bijna de helft aan dat de situatie verbeterd is. Volgens ruim een derde van de volwassen deelnemers is de situatie hetzelfde gebleven en voor 13,9% is het verslechterd. De verschillen kunnen een vertekend beeld geven. Meer dan de helft van de professionals weten niet hoe het is met de daders of slachtoffers. De jongeren zijn positiever dan de volwassen deelnemers.

Heeft er herstel van relaties plaatsgevonden?

Tabel 5.7 Herstel van relatie

deelnemers	N	ja	nee	ten dele
professionals	15	9	5	1
volwassenen	36	44,4%	55,6%	
jongeren	11	9	2	

De professionals schatten het herstel hoger in dan de volwassenen. De jongeren zijn ook positiever dan de volwassen deelnemers. De professionals keken misschien alleen naar de EK-c waarbij een hand werd gegeven en/of excuses werden gemaakt. Uit de antwoorden van de jongeren bleek dat zij ook vaker alleen keken naar hoe het op de EK-c ging. De volwassenen betrokken vaak ook de tijd erna erbij en concludeerden dan soms dat er –ondanks dat er een hand is gegeven en excuses zijn gemaakt- toch geen echt herstel is gekomen.

5.5.4 Het plan

Bij de herstel-conferenties is er volgens 16 professionals een plan gemaakt (N=17). In 1 zaak niet. Volgens 92,2% van de volwassen deelnemers (N=36) is er een plan gemaakt, in 2 zaken niet. De jongeren geven ook aan dat er op 1 conferentie na overal een herstelplan is gemaakt.

Tabel 5.8 Plan gemaakt

deelnemers	N	ja	nee
professionals	17	16	1=1 zaak
volwassenen	36	92,2%	19,4%=2 zaken
jongeren	13	12	1

Conclusie: 23 van de 25 conferenties hebben een herstelplan opgeleverd.

Ruim de helft van de afspraken die gemaakt zijn, is nagekomen of ten dele nagekomen. Volgens een derde van de volwassen deelnemers zijn de afspraken helemaal niet uitgevoerd. De meeste mensen wisten niet waarom de afspraken niet nagekomen werden. De professionals lieten een ander beeld zien: 2 van de 12 professionals zeiden dat de afspraken helemaal niet zijn nagekomen. Daarentegen wist een kwart van de professionals helemaal niet of de afspraken wel of niet zijn nagekomen. Daar zou een verklaring voor dit verschil in kunnen zitten. Ruim een kwart van de volwassen deelnemers gaf aan dat de afspraken gedeeltelijk zijn nagekomen of

uitgevoerd. Hierbij werd aangegeven dat er nog geen tijd voor was, dat er gezondheidsklachten waren of dat andere mensen niet meewerkten.

Tabel 5.9 Afspraken nagekomen

deelnemers	N	ja	nee, helemaal niet	ten dele	weet niet
professionals	12	5	2	2	3
volwassenen	29	8	10	8	3
jongeren	12	6	2 (situatie heeft zich niet meer voorgedaan)	3	1

Conclusie: Bij deze herstel-conferenties komt meestal een plan voort uit de EK-c. Ruim een kwart van de volwassenen gaf aan dat alle afspraken zijn nagekomen na drie maanden. Bijna een kwart van de afspraken is ten dele nagekomen. De professionals lieten een positiever beeld zien: volgens 2 van de 12 zijn er helemaal geen afspraken nagekomen. De vraag rijst of de professionals goed op de hoogte zijn van wat zich in de praktijk afspeelt. De jongeren waren ook veel positiever dan de volwassen deelnemers.

Volgens de professionals is in één zaak het plan naderhand aangepast, volgens de volwassen deelnemers in geen enkele zaak.

5.5.5 Verwachting

Een derde van de volwassen deelnemers (N=12) verwachtte dat de afspraken alsnog zullen worden nagekomen. De helft van de volwassen deelnemers verwachtte niet dat de afspraken alsnog zullen worden nagekomen. Men verwachtte als men zelf verantwoordelijk was voor de afspraken dat die nog nagekomen zullen worden. Men verwachtte het niet van andere mensen die de afspraken niet nakwamen.

Tabel 5.10 Verwachting dat afspraken alsnog worden nagekomen

deelnemers	N	ja	nee	weet niet
professionals	3	1	2	
volwassenen	12	4	6	2
jongeren	3	1	2	

Waar heeft de Eigen Kracht-conferentie voor gezorgd? Door het plan is volgens bijna alle deelnemers de situatie verbeterd. Er waren geen conflicten meer, mensen gingen beter met elkaar om, de communicatie was hersteld. Redenen waarom een plan helemaal niet was uitgevoerd zijn weigering van mensen om mee te werken of dat er nog een vervolg EK-c zal plaatsvinden. Toch heeft de EK-c in die zaken nog wel wat betekent: men was met elkaar in gesprek gekomen of het betekende een afronding, zodat men het kon loslaten.

Tabel 5.11 Door het herstelplan...

deelnemers	N	positief	negatief	niets veranderd	weet niet
professionals	8	6	1	1	
volwassenen	19	16	2	1	
jongeren	11	10			1

5.5.6 Toekomst

Op de vraag hoe de volwassen deelnemers (N=33) aan de toekomst denken, heeft ruim de helft een positieve verwachting. Bijna een kwart van de volwassen deelnemers reageerde negatief en bijna een kwart had geen uitgesproken positieve of negatieve kijk op de toekomst, men wachtte het af. De professionals hadden een iets minder positief toekomstbeeld wat de situatie betreft waar het over ging op de EK-c dan de volwassen deelnemers.

Tabel 5.12 Toekomstverwachting

deelnemers	N	positief	negatief	hetzelfde	weet niet
professionals	14	6	3	2	3
volwassenen	33	51,5%	24,2%		24,2%

5.5.7 Waardering Eigen Kracht-conferentie

Waardering herstel-EK-c, professionals (N=13) 6,9

Waardering herstel-EK-c, volwassenen (N=34) 7,0

Waardering herstel-EK-c, jongeren (N=13) 6,7

Waardering herstelplan, professionals (N=8) 7,0

Waardering herstelplan, volwassenen (N=20) 7,5

Waardering herstelplan, jongeren (N=11) 7,5

Tabel 5.13 Waardering EK-c follow-up

deelnemers	N	gemiddeld cijfer EK-c	onvoldoendes
professionals	13	6,9	1
volwassenen	34	7,0	5 (14,7%)
jongeren	13	6,7	3

Tabel 5.14 Waardering plan follow-up

deelnemers	N	gemiddeld cijfer plan	onvoldoendes
professionals	8	7,0	1
volwassenen	20	7,5	0
jongeren	11	7,5	0

Conclusie: de professionals gaven de herstel-conferenties nagenoeg hetzelfde cijfer als de volwassen deelnemers. De jongeren gaven lagere cijfers. De volwassen deelnemers gaven de herstel-EK-c vaker een onvoldoende. De redenen waarom de volwassen deelnemers onvoldoendes gaven, is 2x omdat hun verhaal werd afgekapt. Verder verschillende redenen. De volwassen deelnemers en jongeren gaven het plan hetzelfde cijfer: ruim voldoende. De professionals gaven het plan ook een voldoende, maar lager dan de overige deelnemers.

6. Slotbeschouwing

In deze slotbeschouwing presenteren we de belangrijkste conclusies van de registratie en van het tevredenheid- en follow-up onderzoek. We kijken wat de meerwaarde is van EK-c's als herstel nodig is en sluiten af met een aantal aandachtspunten.

6.1 Beschouwing resultaten registratiegegevens

In deze paragraaf worden de belangrijkste bevindingen van de analyse van de registraties nogmaals kort samengevat. Ook wordt er waar mogelijk een vergelijking gemaakt met de bevindingen van het rapport uit 2007. Ten opzichte van dat rapport (dat handelde over de jaren 2000-2007) is het opvallend dat het aantal herstelconferenties de afgelopen jaren op een veel lager niveau ligt. In de eerdere onderzoeksperiode waren er gemiddeld 77 registraties per jaar. De afgelopen jaren lag het aantal op 17 registraties in 2011, op 12 registraties in 2012 en 2013 en op 8 registraties in 2014 tot oktober. In vier jaar tijd zijn er dus minder herstelconferenties geregistreerd dan in de eerdere periode per jaar.

Van deze in totaal 49 conferenties zijn alleen die registratiegegevens geanalyseerd die betrekking hebben op de zaken waar ook de tevredenheid en follow-up van is onderzocht. Dit zijn in totaal 23 registraties. Deze selectie maakt een goede vergelijking met het eerdere rapport niet mogelijk. Wel kunnen voorzichtig geformuleerd een paar bevindingen gepresenteerd worden. Zo is de politie (al dan niet via veiligheidshuizen) een belangrijke aanmelder, net als in het eerdere rapport. De variëteit van de overige aanmelders is gezien het kleine aantal registraties tamelijk groot. Zowel Bureau Jeugdzorg, welzijnsinstellingen, woningcorporaties als scholen zijn (op bescheiden schaal) vertegenwoordigd.

Bedreiging/intimidatie en lichamelijke mishandeling zijn het meest als reden genoemd om een herstelconferentie te houden. Andere redenen zoals overlast of pesten komen minder vaak voor.

Een herstelconferentie is gemiddeld door 9 personen bijgewoond. Dit aantal ligt lager dan bij de andere vormen van EK-c's. Wel zijn in de meeste gevallen er meer personen bij het voorval betrokken. In totaal waren er bij de onderzochte zaken 167 daders en slachtoffers betrokken; hiervan waren er 84 – dus ongeveer de helft – bij de bijeenkomst aanwezig. Of er een selectie van betrokkenen gemaakt wordt en waarom de helft niet aanwezig was, is niet uit de cijfers af te leiden.

Herstelconferenties worden vooral georganiseerd voor situaties waarbij slachtoffers en daders elkaar voorheen al kenden. In die zin is de term 'herstelconferentie' op zijn plaats, want er wordt daadwerkelijk een relatie hersteld en er mag van worden uitgegaan dat betrokkenen elkaar in de toekomst kunnen ontmoeten. Men is niet anoniem voor elkaar. Vrijwel elke conferentie is succesvol afgesloten, waarbij in de meeste gevallen excuses zijn gemaakt.

De aanwezigen zijn meestal redelijk evenwichtig verdeeld over de verschillende categorieën (daders, netwerk daders, slachtoffers, netwerk slachtoffers en overige deelnemers). In een enkel geval is de verhouding onevenwichtig te noemen en zijn er meer slachtoffers dan daders, hetgeen uiteraard met het voorval te maken kan hebben.

Wellicht anders dan verwacht zijn vrouwen zowel bij de daders als de slachtoffers in de meerderheid. Qua leeftijd is het opvallend is dat zowel bij daders als slachtoffers de leeftijdscategorie tussen 26 en 40 jaar vrijwel afwezig is. Daders en slachtoffers zijn dus ofwel onder de 26 jaar of ouder dan 40 jaar. De daders zijn gemiddeld jonger dan de slachtoffers.

6.2 Beschouwing resultaten tevredenheidonderzoek en follow-up

6.2.1 Voor de EK-c

Het tevredenheidonderzoek toont aan dat zowel de professionals als de volwassen deelnemers als de jongeren van te voren goed geïnformeerd zijn over wat een herstel-EK-c is en hoe de gang van zaken is tijdens de EK-c. De professionals zijn goed geïnformeerd over wat hun rol is tijdens de EK-c.

Aandachtspunt: waarheidsvinding

Een EK-c als herstel nodig is gaat alleen door als de dader verantwoordelijkheid neemt. Anders is het risico dat het slachtoffer opnieuw slachtoffer zou worden te groot. Een EK-c als herstel nodig is, is geen manier om bewijsmateriaal te verzamelen of om de waarheid te achterhalen. Het is een besluitvormingsproces om in beslotenheid te werken aan herstel voor iedereen die geraakt is. (Van Beek en Muntendam, 2013, p. 90) Zowel in de tevredenheidformulieren als bij de follow-up interviews is bij een aantal respondenten sprake van onvrede over de EK-c, omdat de andere 'partij' leugens zou vertellen of hen van leugens beticht. 4 van deze respondenten beoordeelden de EK-c met een onvoldoende. Hen was geen recht gedaan in hun beleving. Dit gaat voorbij aan één van de doelen van herstel-conferenties: namelijk herstel voor het slachtoffer, erkenning krijgen over wat er is gebeurd. Voor deze respondenten was de EK-c niet de plek waar eerlijk gepraat werd over het gebeurde. De Eigen Kracht-coördinator zal hierop tijdens de voorgesprekken met de deelnemers attent moeten zijn.

6.2.2 Tijdens de EK-c

Alle deelnemers beoordeelden de EK-c's als herstel nodig is als succesvol. De meerderheid van alle deelnemers vond dat ze hebben kunnen zeggen en vragen wat ze wilden. Ruim driekwart van de deelnemers is van mening dat ze konden meewerken aan een oplossing of ten dele konden meewerken aan een oplossing. De volwassen deelnemers en jongeren gaven aan dat er ook genoeg naar hen geluisterd is. Opvallend is dat alle volwassen deelnemers zich veilig voelden tijdens de EK-c, maar dat bijna de helft van de jongeren aangaf dat ze zich niet altijd veilig voelden tijdens de EK-c. Eén jongere gaf aan dat ze zich soms niet op haar gemak voelde vanwege de emoties die steeds heftiger werden.

Aandachtspunt: veiligheid

Het is belangrijk in de voorbereiding veel aandacht te besteden aan het gevoel van veiligheid van kinderen en jongeren en de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om hen 'veilig' te laten deelnemen. 8 van de 11 jongeren heeft aangegeven dat ze van te voren opzagen tegen de EK-c en 6 gaven aan dat ook gebeurd is waar ze tegenop zagen. Als aan de volwassen deelnemers wordt gevraagd of ze van te voren hebben opgezien tegen de EK-c, geeft ruim een derde aan dat men er tegen opzag. Men was bang voor de confrontatie, ruzie en escalatie. 7 van de 11 volwassenen gaf aan dat het ook daadwerkelijk gebeurd is, of een beetje gebeurd is. Zowel een aantal professionals als volwassen deelnemers gaf aan dat de emoties de meeste indruk maakten tijdens de EK-c. Het is van belang kinderen en jongeren van te voren goed voor te bereiden op de mogelijkheid van heftige emoties tijdens de EK-c.

6.2.3 Verwachting

Professionals en volwassenen verwachtten van EK-c's als herstel nodig is vooral een oplossing voor de situatie waarover het ging op de EK-c en dat deelnemers met elkaar in gesprek zouden komen. Opmerkelijk dat slechts 2 van de 28 respondenten excuses verwachtte. Op één na gaven alle professionals en ruim de helft van alle volwassen deelnemers aan dat hun positieve verwachting geheel of ten dele is uitgekomen, de negatieve verwachting is bij de volwassen deelnemers ook bij tweederde van de respondenten uitgekomen.

6.2.4 Beleving

Als gevraagd wordt wat men het belangrijkste van de EK-c vond, wordt niet het maken van excuses als eerste genoemd, wat je zou kunnen verwachten bij een herstelconferentie. De volwassen deelnemers en de professionals vonden het gesprek het belangrijkste. Dat mensen met elkaar in gesprek zijn, dat men zijn verhaal kwijt kan en dat er geluisterd wordt, is belangrijker dan de oplossing, het plan of de afspraken of excuses. Het gesprek werd bij het tevredenheidsonderzoek vijf keer zo vaak genoemd als de oplossing. Dit komt geheel overeen

met de bevindingen van Van Beek en Gramberg uit 2007. De conclusie was toen ook dat communicatie het trefwoord was.

Ook bij de follow-up na drie maanden werd het gesprek het belangrijkste gevonden door zowel de professionals als de volwassen deelnemers als de jongeren. Opmerkelijk dat de jongeren bij het tevredenheidsonderzoek de oplossing als eerste noemen en het gesprek als tweede, maar bij de follow-up alleen het gesprek als belangrijkste noemen. Ook op de vraag wat de meeste indruk heeft gemaakt, werd het gesprek het meest als antwoord gegeven. Dat er excuses zijn aangeboden werd één keer genoemd door de volwassen deelnemers. Op de jongeren maakte dat in verhouding meer indruk: 2 van de 9 jongeren noemde dit. Op de vraag wat de deelnemers verraste, zijn het juist de professionals die vier keer verrast waren dat er excuses zijn aangeboden, één keer ook door een slachtoffer.

Meerwaarde: het gesprek

Zowel de professionals als de volwassen deelnemers als de jongeren vonden het gesprek het belangrijkste van de EK-c. Zelfs belangrijker dan de oplossing. Dit blijkt zowel uit de resultaten van het tevredenheidsonderzoek als uit de follow-up. Dat geeft de meerwaarde van deze EK-c's aan, zelfs als er geen plan is gemaakt, hoewel dat zelden voor komt. Dankzij het gesprek met de andere deelnemers keek bijna de helft van de volwassen deelnemers (geheel of gedeeltelijk) anders tegen de situatie aan. Men heeft zijn gevoelens kunnen uiten, men heeft meer begrip gekregen voor de situatie of handelswijze van sommige deelnemers. Door het gesprek werden vragen die bij de slachtoffers leefden beantwoord. Het gesprek heeft ook geleid tot bewustwording van de dader over de impact van zijn daad en soms bewustwording bij het slachtoffer over het gevolg als er aangifte gedaan is. Het gesprek vond men vele malen belangrijker dan dat er excuses zijn aangeboden.

6.2.5 Herstel van relatie

Bijna de helft van de volwassen deelnemers zei dat er herstel van relaties heeft plaatsgehad. Ruim de helft zei van niet. De professionals en de jongeren zijn positiever dan de volwassenen. De professionals keken misschien alleen naar de EK-c waar aan het eind een hand werd gegeven en/of excuses werden gemaakt. Uit de antwoorden van de jongeren bleek dat zij ook vaker alleen keken naar hoe het op de EK-c ging. De volwassenen betrokken vaak ook de tijd erna erbij en concludeerden dan soms dat er –ondanks dat er een hand was gegeven en excuses waren gemaakt- toch geen echt herstel was gekomen. De vraag is verwarrend. Een dader van een inbraak zei dat er excuses waren gemaakt, maar dat er daarna geen sprake was van een relatie. Die was er voor de EK-c ook niet. Bij ruzies in een familie of buurt waar al sprake was van een relatie die verstoord was geraakt, werd het herstel van de relatie verschillend beleefd. Sommigen antwoordden dat de relatie was hersteld omdat er excuses waren gemaakt, anderen dat de relatie niet was hersteld, ondanks de excuses die waren gemaakt.

6.2.6 Het plan

Bijna alle herstelconferenties zijn afgesloten met een plan. In twee zaken vond men het niet meer nodig om nog een plan te maken. Het was voor de slachtoffers voldoende dat ze de daders hadden gesproken.

De afspraken richtten zich voor het merendeel op gedragsveranderingen (intenties) en op een paar concrete actiepunten. De meerderheid van de professionals en de volwassen deelnemers dacht dat het plan uitvoerbaar is.

Bij de follow-up gaf een kwart van de volwassen deelnemers aan dat alle afspraken uit het plan zijn nagekomen. Een kwart is ten dele nagekomen. De afspraken zijn volgens een derde van de volwassen deelnemers helemaal niet nagekomen. De professionals zien dat positiever, maar een kwart van de professionals weet niet of de afspraken zijn nagekomen, dus dat kan een vertekend beeld geven. De jongeren waren positiever dan de volwassen deelnemers. Volgens de helft van de jongeren zijn alle afspraken nagekomen en een kwart ten dele.

Het plan werd bij de rapportcijfers door de volwassen deelnemers en jongeren gemiddeld met een ruime voldoende (7,5) gewaardeerd. De professionals gaven ook een voldoende, maar lager dan de andere deelnemers (7,0).

Aandachtspunt: het woord 'plan'

Het woord 'herstelplan' lijkt soms verwarring op te roepen. Een aantal deelnemers, zowel professionals als volwassenen als jongeren, gaf aan dat er geen herstelplan was. Bij doorvragen bleek dat er wel

afspraken waren gemaakt. Blijkbaar zagen ze de afspraken niet als het herstelplan. Wellicht is het te overwegen om over te gaan op het woord 'afspraken'.

Aandachtspunt: aanvragers

Het is opmerkelijk dat een derde van de aanvragers niet bij de conferentie aanwezig is geweest. Bijna een kwart van de professionals, - de aanvragers van de EK-c-, was naderhand niet op de hoogte of de afspraken zijn nagekomen. Ze weten dus niet of hun inzet van een EK-c zin heeft gehad. (Hoewel aangenomen mag worden dat een EK-c sowieso zin heeft, ook als er geen plan is gemaakt of de afspraken niet nagekomen zijn, zie 6.2.4.). Ze gaven soms aan dat het alleen hun taak was het aan te melden en dat daarna hun taak erop zat. Bijvoorbeeld zorgcoördinatoren van het Veiligheidshuis (politie) zetten zich in voor de dader, wisten dat hij of zij straf heeft gehad en daarmee was het klaar. Ze wisten na drie maanden niet hoe het met het slachtoffer was. Ze hebben de EK-c onder andere ingezet om strafvermindering voor de dader te krijgen. Bij taakstraffen onder de 40 uur heeft het Veiligheidshuis daar enige invloed op.

6.2.7 Opkomst

Uit de registratiegegevens blijkt dat het aantal personen dat betrokken is bij het voorval in de meeste gevallen veel groter is dan het aantal dat de EK-c bijgewoond heeft. Toch geven bijna alle professionals en volwassen deelnemers aan dat ze vinden dat er voldoende deelnemers aanwezig waren om een plan te maken of ideeën aan te dragen. Een paar professionals hadden familie van de dader op de EK-c willen zien. Een paar volwassen deelnemers misten een onderdirecteur van een school (zelfde zaak). Wel werd opgemerkt dat de ene partij soms meer vertrouwenspersonen bij zich had dan de andere partij. Dit blijkt ook uit de registratiegegevens.

Aandachtspunt: aanwezigen slachtofferkant en daderkant

De deelnemers vinden in het algemeen dat er genoeg deelnemers waren om een plan te maken, maar er werd opgemerkt dat er soms een wanverhouding was tussen de aanwezigen aan de slachtofferkant en de aanwezigen aan de daderkant. Belangrijk dat het in evenwicht is.

6.2.8 Waardering van de EK-c

De volwassen deelnemers en professionals en de jongeren zijn tevreden over de EK-c's en de plannen. Ze gaven de EK-c gemiddeld een 7,6 als rapportcijfer in de tevredenheidvragenlijst, die direct na afloop van de EK-c is ingevuld. Dit cijfer is iets lager dan het gemiddelde cijfer (7,8) uit het rapport van Van Beek en Gramberg uit 2007, maar het aantal respondenten van dit verkennende onderzoek is aanzienlijk lager dan in het onderzoek uit 2007. De jongeren gaven een 7,3. De EK-coördinator kreeg van alle deelnemers gemiddeld een ruime voldoende, wat overeenkomt met de bevindingen uit 2007.

Het gemiddelde rapportcijfer van de deelnemers voor de EK-c was bij het tevredenheidonderzoek hoger dan bij het follow-uponderzoek. Het gemiddelde rapportcijfer van de deelnemers voor het plan was bij de follow-up iets hoger dan bij het tevredenheidonderzoek. Opvallend is de lagere score van de professionals voor het plan bij de follow-up in vergelijking met de cijfers van de volwassenen en jongeren. De tevredenheid over de EK-c is bij de follow-up bij alle deelnemers iets afgenomen. Het is niet duidelijk wat hiervan de oorzaak is. Het gaat in dit onderzoek om relatief kleine aantallen deelnemers, waardoor er snel verschuivingen ontstaan. Het is onduidelijk of dit verschil daardoor te verklaren is.

De hoogte van de cijfers is relatief: het gaat om persoonlijke afwegingen waarbij niet altijd bekend is hoe die zijn gemaakt. In het algemeen kun je stellen dat deze cijfers een indicatie geven dat de meeste deelnemers tevreden waren over de conferentie, over het plan en over de Eigen Kracht-coördinator.

6.2.9 Terugblik en vooruitblik

Ruim driekwart van de volwassen deelnemers en jongeren keek bij de follow-up positief terug op de EK-c. De professionals keken positiever terug op de EK-c dan de volwassen deelnemers en jongeren. Hoe dit komt is niet bekend.

Bijna de helft van de volwassen deelnemers was onverdeeld positief over de tijd na de EK-c en zei dat hun situatie verbeterd was. Bijna 40% van de volwassen deelnemers gaf aan dat de situatie hetzelfde is gebleven en ruim 10% gaf aan dat de situatie verslechterd is. De professionals beoordeelden dit positiever.

Bijna de helft van de volwassen deelnemers keek door de Eigen Kracht-conferentie anders terug op de situatie of gedeeltelijk anders terug op de situatie. Iets meer dan de helft keek niet anders terug op de situatie. Zowel bij het tevredenheidsonderzoek als bij de follow-up heeft de helft van de volwassen deelnemers een onverdeeld positieve toekomstverwachting wat de situatie betreft. Bij de follow-up keek een kwart van de volwassen deelnemers negatief naar de toekomst wat de situatie betreft. De professionals zijn minder negatief, maar ook minder positief.

6.3 Samenvatting

Dit onderzoek maakt inzichtelijk dat een EK-c als herstel nodig is een positief effect kan hebben als een persoon wordt benadeeld door een ander, zowel op de daders en slachtoffers als op het netwerk van beiden. Een EK-c als herstel nodig is kan bijdragen aan het oplossen van conflicten tussen burens, binnen families of op school, maar kan ook herstellend werken als er sprake is van slachtoffers en daders na bijvoorbeeld een ongeluk, mishandeling of inbraak. Het doet het slachtoffer goed om oprechte spijt bij de dader te zien en eventueel de onderliggende redenen van het incident te horen. De dader ziet en hoort wat de impact van zijn handelen is, niet alleen op het slachtoffer en zijn netwerk, maar ook op zijn eigen netwerk. Men kan een plan maken om het slachtoffer te compenseren, de gevolgen van een wandaad te herstellen of intenties uitspreken hoe men in de toekomst met elkaar zal omgaan. Daders krijgen de kans iets positiefs te stellen tegenover de negatieve daad. Ook als er geen herstelplan is gemaakt of als de afspraken uit het plan niet worden nagekomen, ervaren de deelnemers de EK-c als zinvol. De meerwaarde van de herstel-EK-c is daarin gelegen, dat de mensen, zowel daders als slachtoffers als andere aanwezigen met elkaar hebben kunnen spreken. Gevoelens zijn geuit, er zijn excuses uitgesproken, men heeft elkaar een hand gegeven of misstanden zijn uitgepraat. Men heeft van elkaar kunnen horen hoe het incident beleefd werd en men heeft elkaars emoties kunnen zien. Daders hebben vragen van slachtoffers kunnen beantwoorden. Dankzij de herstel-EK-c hebben zowel daders als slachtoffers en hun netwerk het incident kunnen afsluiten of een nieuwe start kunnen maken.

Verwijzingen

Beek, F. van en Gramberg P. (2007) *'Gewoon normaal tegen elkaar doen'. Herstelbijeenkomsten Echt Recht 2000-2006*. Stichting Eigen Kracht Centrale, Zwolle en Stichting WESP (II), Voorhout

Beek, F. van en Muntendam M. (2013) *De Kleine Gids; Eigen Kracht-conferentie 2013*. Alphen aan den Rijn: Kluwer

Eigen Kracht Centrale (2011) *Eigen Kracht-conferentie als herstel nodig is. Herstel maakt de weg vrij voor een nieuwe start (folder)*. Zwolle

Muntendam, M. (2011) *"Iedereen heeft zo zijn best gedaan. Ze waren er allemaal heel erg bij betrokken!" Een beschrijving van een Eigen Kracht-conferentie voor twee families met behoefte aan herstel*. Eigen Kracht Centrale, Zwolle

Panne, E. van der (2010) *Echt Recht* in: Open Deur, oktober 2010